

Mahkûm Olunan Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Öncesinde Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazı Bakımından 7242 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişikliklerin Bir Nedeni Olarak Covid-19*

Fatma Umay GENÇ

Dr. Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku A.B.D.,
umay.genc@hbv.edu.tr (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri	Öz
<p>Makale Geçmiş: Geliş: 21.05.2021 Kabul: 18.10.2021 Yayın: 29.10.2021</p> <p>Anahtar Kelimeler: COVID-19 pandemisi, “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı”, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun (5275 sayılı Kanun), Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (7242 sayılı Kanun), 5275 sayılı Kanun’da yapılan değişiklikler.</p>	<p>“Hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı”, 5275 sayılı Kanun’a 5 Nisan 2012 tarihli ve 6291 sayılı Kanun’la eklenen “Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” başlıklı madde 105/A’da yer alan düzenlemeyle hukuk sistemimize girmiştir. Böylece, mahkûm olduğu hapis cezasını infaz kurumunda çekmekte olan bir hükümlünün, hakkında henüz koşullu salıverilme hükümleri uygulanmadan önce ceza infaz kurumundan ayrılması mümkün hâle gelmiştir. Bu hükümden yararlanan bir hükümlünün cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmı denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında, toplumsal ortamda infaz edilmektedir. Daha önce başka kanunlarla yapıldığı gibi, 15 Nisan 2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 sayılı Kanun’la da denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı ile ilgili kalıcı ve geçici nitelikte bazı değişiklikler yapılmıştır. Diğer taraftan, 7242 sayılı Kanun’a esas teşkil eden Kanun Teklifi 31 Mart 2020 tarihinde verilmiştir. Bununla birlikte, 11 Mart 2020 tarihinde, Sağlık Bakanlığı tarafından, ülkemizde ilk COVID-19 vakasının tespit edildiği; 1 Nisan 2020 tarihinde ise Sağlık Bakanı tarafından, söz konusu virüsün bütün illere yayılmış olduğu açıklanmıştır. Dolayısıyla, pek çok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getiren 7242 sayılı Kanun, tam da hızla salgına karşı önlemlerin alındığı bir dönemde kabul edilerek yürürlüğe koyulmuştur. Böyle bir dönemde, 7242 sayılı Kanun’un ivedilikle kabul edilmiş olması, bu acelenin COVID-19 nedeniyle mi olduğu sorusunu akıllara getirmektedir. Bu çalışmada, mahkûm olunan hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ilişkin olarak 5275 sayılı Kanun’da 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişikliklerin COVID-19 salgını nedeniyle olup olmadığı incelenerek salgın ile bağlantılı nitelikte olan düzenlemelere dair değerlendirmelerde bulunulmuştur.</p>

Covid-19 as a Reason of The Amendments Made by The Law No. 7242 with Regard to The Execution of Sentence of Imprisonment by Application of Probation Measures Before Conditional Release

Article Info	Abstract
<p>Article History Received: 21.05.2021 Accepted: 18.10.2021 Published: 29.10.2021</p> <p>Keywords: COVID-19 pandemic, “execution of sentence of imprisonment by application of probation measures”, Law on the Execution of Penalties and Security Measures (Law No. 5275), Law on Amending the Law on the Execution of Penalties and Security Measures and Certain Laws (Law No. 7242), amendments to the Law No. 5275.</p>	<p>“Execution of sentence of imprisonment by application of probation measures before conditional release” has entered into our legal system with the article 105/A titled “execution of the sentence by application of probation measures”, which was added to the Law No. 5275 by the Law No. 6291, dated 5 April 2012. Thus, it has become possible for a convict, who serves her/his prison sentence in the penal institution, to leave the institution before the provisions of conditional release have yet been applied. The part of the sentence, until the date of the conditional release, of a convict who benefits from this provision is executed by allowing her/him to remain in the community by application of probation measures, instead of being in the penal institution. As was done by various laws before, some permanent and temporary amendments were made with regard to the execution of sentence of imprisonment by application of probation measures by the Law No. 7242 which entered into force by being published in the Official Gazette on 15 April 2020. On the other hand, the Bill, which forms the basis of the Law No. 7242, was proposed on 31 March 2020. However, the first COVID-19 case in our country was announced by the Ministry of Health on 11 March 2020 and the Minister of Health declared on 1 April 2020 that the virus in question had spread to all provinces. Therefore, the Law No. 7242, which brought about many discussions and criticisms, was adopted and put into effect at the very time when precautions were being taken against the pandemic. The urgent adoption of Law No. 7242 at such a time conjures up the question of whether this hurry was due to COVID-19. In this paper, it is examined whether the amendments, made in the Law No. 5275 by the Law No.7242, regarding the execution of sentence of imprisonment by application of probation measures before conditional release are due to the COVID-19 outbreak and the regulations related to the pandemic are discussed.</p>

Atıf/Citation: Genç, F. U. (2021). “Mahkûm Olunan Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Öncesinde Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazı Bakımından 7242 Sayılı Kanun’la Yapılan Değişikliklerin Bir Nedeni Olarak Covid-19”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), s. 494-531.

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

“This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). (CC BY-NC 4.0)”

* Bu makale, 10-12 Nisan 2021 tarihlerinde, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi’nde sunulan “Covid-19 ve Mahkûm Olunan Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Öncesinde Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazı” başlıklı tebliğin güncellenmiş, düzenlenmiş ve genişletilmiş versiyonudur.

GİRİŞ

Hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı, 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirleri’nin İnfazı Hakkında Kanun”a (CGTİHK) 5 Nisan 2012 tarihli ve 6291 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la eklenen “Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” başlıklı madde 105/A’da¹ yer alan düzenleme ile hukuk sistemimize girmiştir². “*Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek*” amacı³ güdülen bu infaz usulü ile, mahkûm olduğu hapis cezasını infaz kurumunda çekmekte olan bir hükümlünün, hakkında henüz koşullu salıverilme hükümleri uygulanmadan önce infaz kurumundan ayrılması mümkün kılınmıştır. Söz konusu infaz usulünden yararlanan hükümlünün cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmı, “*topluma uyum sağlamanın kolaylaştırılması ve tekrar suç işleme riskinin azaltılması*” amacıyla⁴ kişiye göre belirlenmiş “denetimli serbestlik” tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında, toplumsal ortamda infaz edilmektedir.

Yürürlüğe girdiğinden beri CGTİHK’de çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin bazıları da “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” ile bağlantılı niteliktedir. Nihayet, 14 Nisan 2020 tarihinde kabul edilen ve 15 Nisan 2020 tarihli ve 31100 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girerek toplam on bir kanunda değişiklik öngören 7242 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la da bu infaz usulüne ilişkin birtakım değişiklikler yapılmıştır⁵. Diğer taraftan, bilindiği üzere 2019 yılının Aralık ayında, Çin’in Wuhan kentinde nedeni bilinmeyen pnömoni vakalarının ortaya çıkmış olduğu Dünya Sağlık Örgütü’ne (WHO) bildirilmiş ve daha sonradan, bunun nedeninin yeni bir tip koronavirüs olduğu tespit edilmiştir⁶. 2020 yılının Ocak ayında ise çeşitli haber sitelerinde, bu virüsün bulaşma oranının arttığına dair

¹ Sözü edilen m. 105/A’nın, 11 Nisan 2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, 5 Nisan 2012 tarihli ve 6291 sayılı Kanun’da yer alan ilk hali için bakınız (bkz.): 6291 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, 11.04.2012-28261, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-11.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

² Bununla birlikte, m. 105/A’nın yürürlüğe girmesinden önce CGTİHK’nin 105. maddesinin 4. fıkrasında yer alan ve 6291 sayılı Kanun (m. 3) ile yürürlükten kaldırılan;

“İki yıl veya daha az süre ile hapis cezasına mahkûm olanlardan, hükümlülük süresinin yarısını iyi halle geçirenlerin, istekleri bulunmak koşuluyla kendilerinin veya yasal temsilcilerinin veya Cumhuriyet başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmiyet sürelerinin geriye kalan yarısını kamuya yararlı bir işte çalıştırılmasına mahkemece karar verilebilir.” şeklindeki hükmün de benzer bir düzenleme olduğunu söylemek mümkündür.

³ Bkz. m. 105/A, f. 1, birinci cümle.

Buna karşın, doktrinde, bu düzenlemenin gerçek amacının aşırı dolu olan ceza infaz kurumlarındaki yoğunluğun azaltılması olduğu da belirtilmektedir. Bkz. Sanıvar, Ramadan, *Modern İnfaz Hukuku ve Koşullu Salıverilme (Şarhli Tahliye) Kurumu*, Seçkin, Ankara, 2020, s. 296.

⁴ Çakır, Kerim, “Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Uygulanarak İnfazı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 26, Sayı 2, 2020, s. 691.

⁵ Bkz. 7242 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, 15.04.2020-31100, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200415-16.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁶ World Health Organization Regional Office for Europe, *Novel coronavirus emerges in China*, 10 Ocak 2020, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/01/novel-coronavirus-emerges-in-china>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

bilgiler yer almaya başlamıştır. Bundan kısa bir süre sonra da küreselleşmenin de etkisiyle söz konusu virüs dünyanın diğer yerlerinde de görülmeye başlanmıştır. Virüsün hızla yayılmasının ardından, 11 Mart 2020 tarihinde, COVID-19, WHO tarafından pandemi ilan edilmiştir⁷. 2020 yılının Mart ayının ortalarına gelindiğinde ise artık Avrupa ülkeleri virüsle anılmaya başlanmış; Avrupa, virüsün yeni merkez üssü hâline gelmiştir⁸. 11 Mart 2020 tarihinde, Sağlık Bakanlığımız tarafından, ülkemizde ilk COVID-19 vakasının tespit edildiği⁹; 1 Nisan 2020 tarihinde ise Sağlık Bakanı tarafından, söz konusu virüsün ülkemizdeki bütün illere yayılmış olduğu¹⁰ açıklanmıştır¹¹. Bunu takip eden süreçte ise virüsün yayılım hızının azaltılabilmesi için alınan tedbirler şehir giriş çıkışlarının yasaklanması, sokağa çıkma yasağı gibi artarak devam etmiştir. Bu bağlamda, 7242 sayılı Kanun'un kabulü ve yürürlüğe girişi, tam da ülkemizde ilk vakanın ortaya çıkmasının ardından hızla COVID-19 salgınına karşı önlemlerin alındığı bir döneme tekabül etmektedir. Ayrıca, bilinmektedir ki, bahsi geçen Kanun'un kabulü öncesinde, uzunca bir zamandır kamuoyunun gündemini af tartışmaları meşgul etmekte olup 7242 sayılı Kanun'un kabulü ile birlikte, bu tartışmalar sona ermiştir¹². Virüsün ülkemizdeki bütün illere yayılmış olduğu ve tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla salgına karşı çeşitli önlemlerin alındığı bir dönemde, pek çok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getiren 7242 sayılı Kanun'un ivedilikle kabul edilmiş olması, bu acelenin COVID-19'la bir bağlantısının olup olmadığı sorusunu akıllara getirmektedir. Çalışmamızın ilerleyen kısımlarında, öncelikle, hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ve 7242 sayılı Kanun'la, bu infaz usulü ile ilgili olarak yapılan değişiklikler hakkında kısaca açıklamalar yapılacaktır. Bunun ardından ise ilgili sorunun cevabı tartışılmak suretiyle CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı ile ilgili olanlarından hangilerinin COVID-19 salgını nedeniyle olduğu tespit edilecek ve bu değişikliklerin yerindeliliğine ilişkin değerlendirmeler yapılacaktır.

⁷ World Health Organization, *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*, 11 Mart 2020, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁸ World Health Organization, *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 13 March 2020*, 13 Mart 2020, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19---13-march-2020>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁹ T.C. Sağlık Bakanlığı, "Koronavirüs, Alacağımız Tedbirlerden Güçlü Değildir", *Sağlık Bakanlığı - Haberler*, 11 Mart 2020, <https://www.saglik.gov.tr/TR,64383/koronavirus-alacagimiz-tedbirlerden-guclu-degildir.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

¹⁰ T.C. Sağlık Bakanlığı, "Bakan Koca: 'Dışarı Çıkmayalım, Virüse Fırsat Tanımayalım'", *Sağlık Bakanlığı - Haberler*, 1 Nisan 2020, <https://www.saglik.gov.tr/TR,64846/bakan-koca-disari-cikmayalim-viruse-firsat-tanimayalim.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

¹¹ Ülkemizde bu üç haftalık süreçte alınan önlemler hakkında bilgi için bkz. İnce, Fuat / Evcil, Fatma Yağmur, "Covid-19'un Türkiye'deki İlk Üç Haftası", *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, 2020, s. 237 vd.

¹² Limoncu, Mustafa, "7242 sayılı Yasa ile İnfaz Düzenlemesi (Teorik Arka Plan ve Yapılan Düzenlemeye Genel Bir Bakış)", *Konya Barosu Dergisi*, Sayı 1, 2020, s. 58.

I. Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Öncesinde Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak İnfazının Şartları

A. 7242 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Kabulünden Önceki Durum

7242 sayılı Kanun’un kabul edilerek yürürlüğe girmesinden sonra olduğu gibi yürürlüğe girmesinden önce de denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı için, öncelikle hükümlünün “iyi hâlli olması” ve “talepte bulunması” gerekmekteydi (m. 105/A-1)¹³. Bu yönde talepte bulunan iyi hâlli hükümlülerden hangilerinin bu infaz usulünden yararlanabileceği bakımından aranan diğer şartlar ise söz konusu hükümlülerin, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazını talep ettikleri sırada buldukları infaz kurumuna göre belirli gruplara ayrılması suretiyle belirlenmişti. Bu bağlamda, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazını talep edebilecek olan iyi hâlli hükümlüler -halihazırda da olduğu gibi-; açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler (m. 105/A-1-a), açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarının oluşmasına karşın iradesi dışında bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamamış ya da bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilmiş, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler (m. 105/A-2) ve çocuk eğitimevinde bulunan hükümlülerdi (m. 105/A-1-b)¹⁴.

Açık ceza infaz kurumuna ayrılmış iyi hâlli bir hükümlünün denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazı için, “cezasının son altı ayını açık ceza infaz kurumunda kesintisiz bir şekilde geçirmiş” ve kural olarak “koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalmış” olması gerekmekteydi (m. 105/A-1-a). Keza, açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli bir hükümlünün ise “açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarının oluşmasından itibaren en az altı aylık sürenin geçmiş olması” ve “koşullu

¹³ Uygulamaya ilişkin esaslar için ayrıca bkz. “Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği”, *Resmi Gazete*, 05.03.2013-28578, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=17175&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

¹⁴ Hangi hükümlüler hakkında verilen cezaların doğrudan açık ceza infaz kurumunda infaz edileceğine ve hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna ayrılmasına ilişkin şartlar için bkz. CGTİHK m. 14 ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği.

“Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği”, *Resmi Gazete*, 02.09.2012-28399, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16564&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Belirtilmelidir ki, CGTİHK m. 14’te de 7262 sayılı Kanun’la değişiklikler yapılmıştır. Hükmün değişiklikten önceki hali için bkz.:

“(1) Açık ceza infaz kurumları, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca;

a) Kadın açık ceza infaz kurumları,

b) Gençlik açık ceza infaz kurumları,

şeklinde kurulabilir.

(2) Hükümlülerin açık cezaevlerine ayrılmasına ilişkin esas ve usûller yönetmelikte gösterilir.

(3) İlk kez suç işleyen ve iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına hükümlü bulunanların cezaları doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilebilir.

(4) Açık ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerden kınamadan başka bir disiplin cezası alanlar ve hükümlü oldukları suçtan başka bir fiilden dolayı haklarında tutuklama kararı olanlar ile yaş, sağlık durumu, bedensel veya zihinsel yetenekleri bakımından çalışma koşullarına uyum sağlayamayacakları saptananlar, kurum yönetim kurulunun kararı ile kapalı ceza infaz kurumlarına geri gönderilirler. Bu karar, infaz hâkiminin onayına sunulur.”

salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalmış olması” şartıyla denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanması mümkündür (m. 105/A-2)¹⁵. Ancak, 6291 sayılı Kanun’la CGTİHK’ye eklenen “geçici madde 3”te, bu maddenin yürürlüğe girdiği 11 Nisan 2012 tarihi itibarıyla açık ceza infaz kurumunda bulunan veya kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyan ve koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin, talepleri hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebileceği öngörülmüştü. Maddede, ayrıca, koşullu salıverilmelerine bir yıl kala açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkını kazanan hükümlülerin bu infaz usulünden en fazla altı ay süreyle yararlanacakları belirtilmişti (f. 2). Keza, 5 Temmuz 2012 tarihinde kabul edilen ve 5 Temmuz 2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun’un “geçici 2. maddesi”nin 3. fıkrasında da benzer bir düzenlemeye yer verilerek bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan ve açık ceza infaz kurumunda bulunan iyi hâlli hükümlülerin, talepleri hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilebileceği öngörülmüştü. Dolayısıyla, bu hükümlerle, birer kereye mahsus da olsa bu yeni infaz usulünden daha fazla hükümlünün yararlanabilmesi olanağı sağlanmıştı¹⁶. Bunlara ek olarak, CGTİHK’ye 24 Ocak 2013 tarihinde kabul edilen ve 31 Ocak 2013 tarihli ve 28545 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6411 sayılı Kanun’la eklenen “geçici madde 4” ile¹⁷, açık ceza infaz kurumuna ayrılmış iyi hâlli bir hükümlünün “son altı ayını kesintisiz bir şekilde açık ceza infaz kurumunda geçirmiş olması” ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli bir hükümlünün ise “açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarının oluşmasından itibaren en az altı aylık sürenin geçmiş olması” şartlarının 31 Aralık 2015 tarihine kadar uygulanmayacağı öngörülmüştü. Ayrıca, 25 Aralık 2015 tarihinde kabul edilen ve 1 Ocak 2016 tarihli ve 29580 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6655 sayılı Kanun’la, bu belirtilen şartların uygulanmayacağı süre 31 Aralık 2020 tarihine kadar da uzatılmıştı¹⁸. Bu düzenlemelerle, bahsi geçen altı aylık süre şartları uzun süreli şekilde askıya

¹⁵ Açık ceza infaz kurumunda yer bulunmaması ya da hükümlünün hastalık gibi bir sebeple çalışabilecek durumda olmaması gibi durumlar, hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın ayrılamamalarına veya kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilmelerine sebep olan irade dışı nedenlere örnek gösterilebilir. Bkz. Demirbaş, Timur, *İnfaz Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2020, s. 618; Sanıvar, s. 300, dn. 215, 216.

¹⁶ Bu düzenlemelerin eşitlik ilkesi açısından oluşturdukları düşünülen sakıncalara dair açıklamalar için bkz. Turhan, Faruk / Altıkat, Abdurrahim, “Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları”, *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 28, 29.

¹⁷ Bkz. 6411 sayılı Kanun m. 13:

“5275 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

‘GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Bu Kanunun 105/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ve ikinci fıkrasında belirtilen altı aylık süre şartı ile birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen cezanın belirli bir süre infaz edilmesine ilişkin şart 31/12/2015 tarihine kadar uygulanmaz.’”

6411 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, 31.01.2013-28545, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130131-32.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Bu düzenlemeyle, m. 105/A’nın birinci fıkrasının (a) bendinde ve ikinci fıkrasında belirtilen altı aylık süre şartı ile birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen cezanın belirli bir süre infaz edilmesine ilişkin şartın askıya alınmasının, “iyi hâl”in tespiti ile bağlantılı olarak cezanın caydırıcılığı bakımından doğurduğu sakıncalar hakkında bkz. Turhan / Altıkat, s. 25, 30, 43.

¹⁸ Bkz. 6655 sayılı Kanun m. 5.

alınmıştı. Böylelikle, açık ceza infaz kurumunda bulunan veya kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını taşıyan ve koşullu salıverilmelerine bir yıldan az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin, açık ceza infaz kurumuna ayrılır ayrılmaz veya ayrılma şartlarının olduğu anda -resmi işlemlerin tamamlanma hızına göre¹⁹- denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanmak suretiyle ceza infaz kurumundan çıkmaları mümkün hâle gelmişti.

Bunların yanı sıra, çocuk eğitimevinde bulunan iyi hâlli bir hükümlünün ise denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazı için, çocuk eğitimevinde toplam cezasının beşte birini tamamlamış ve yine koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalmış olması aranmaktaydı (m. 105/A-1-b). Ancak, yukarıda da belirttiğimiz, CGTİHK'ye 6411 sayılı Kanun'la eklenen "geçici madde 4"le, bu hükümlülerin "çocuk eğitimevinde toplam cezasının beşte birini tamamlamış olmaları" şartının 31 Aralık 2015 tarihine kadar uygulanmayacağı öngörülmüş ve 6655 sayılı Kanun'la da bu şartın uygulanmayacağı süre 31 Aralık 2020 tarihine kadar uzatılmıştı²⁰.

Diğer taraftan, CGTİHK'ye 17 Ağustos 2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 671 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen ve daha sonra, 9 Kasım 2016 tarihinde kabul edilen ve 24 Kasım 2016 tarihli ve 29898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6757 sayılı Kanun'la kanunlaşan "geçici madde 6"da ise belirli suçlar hariç olmak üzere²¹, 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından m. 105/A'nın 1. fıkrasında yer alan "bir yıl"lık sürenin "iki yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştü²². Bir başka deyişle, maddede sayılan suçlar hariç olmak üzere 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenen suçlardan dolayı hükümlü olan kişilerin denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın

6655 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 01.01.2016-29580, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/01/20160101-1.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

¹⁹ Turhan / Altıkat, s. 23.

²⁰ Bkz. 6655 sayılı Kanun m. 5.

²¹ Bu suçlar; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki (TCK'deki) kasten öldürme suçları (m. 81, m. 82), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m. 102, m. 103, m. 104, m. 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m. 132, m. 133, m. 134, m. 135, m. 136, m. 137, m. 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (m. 188) ve TCK'nin ikinci kitabının dördüncü kısmının dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde tanımlanan suçlar ile 12 Nisan 1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (TMK) kapsamına giren suçlardır.

Belirtilmelidir ki, bu düzenleme, doktrinde; bu suçların, kamuoyunda sıkça gündeme gelen ve toplumun hassasiyet duyduğu eylemlere ilişkin olmalarına rağmen istisna kapsamında tutulmasının bilimsel bir temelini bulunmadığı, kanun koyucunun bu suçları tercih etme sebebinin belirsiz olduğu ve haksızlık içeriği itibarıyla bu suçlarla eşit ya da bunlardan daha ağır nitelikte bazı suçların kapsam dışında bırakılmamış olmasının da bu belirlemede kanun koyucunun subjektif tercihlerinin rol oynadığını gösterdiği gerekçeleriyle eleştirilmektedir. Bkz. Yenidünya, A. Caner, *Yeni İnfaz Düzenlemeleri Işığında Koşullu Salıverme, Hükümlülerin Açık Cezaevine Ayrılması ve Denetimli Serbestlik*, <https://www.yenidunyahukuk.com/dosyalar/yeni-infaz-duzenlemeleri.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 65.

²² Bkz. 671 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) m. 32, 6757 sayılı Kanun m. 28.

671 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", *Resmi Gazete*, 17.08.2016-29804, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160817-18..htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6757 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 24.11.2016-29898, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161124-4..htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

infazından yararlanabilmeleri için koşullu salıverilmelerine iki yıl veya daha az süre kalmış olması yeterliydi.

Bunlara ek olarak, 7242 sayılı Kanun'un kabul edilerek yürürlüğe girmesinden sonra olduğu gibi yürürlüğe girmesinden önce de m. 105/A'nın 3. fıkrasında, sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlülerin denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı usulünden yararlanabilmeleri için daha özel nitelikte bir düzenleme yapılmıştı. Buna göre, sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan ve "koşullu salıverilmesine iki yıl veya daha az süre kalmış olan" kadın hükümlülerin, maddenin ilk iki fıkrasında öngörülen diğer şartları da taşımaları kaydıyla, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanmaları mümkündür (m. 105/A-3-a)²³. Keza, 7242 sayılı Kanun'un kabul edilerek yürürlüğe girmesinden sonra olduğu gibi yürürlüğe girmesinden önce de, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik²⁴ veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen ve "koşullu salıverilmesine üç yıl veya daha az süre kalan" hükümlüler de maddenin ilk iki fıkrasındaki diğer şartları da taşımaları ve ağır hastalık, engellilik veya kocama hâlinin Adli Tıp Kurumundan alınan veya Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirilmesi hâlinde bu infaz usulünden yararlanabilmekteydi (m. 105/A-3-b). Bu bağlamda, yukarıda açıklanan geçici m. 4 hükümlerinin bu hükümlüler bakımından da geçerli olduğu izahtan varestedir.

Bunların dışında, m. 105/A ilk yürürlüğe girdiğinde, adli para cezasının ödenmemesi nedeniyle cezası hapse çevrilen hükümlülerin de bu infaz usulünden yararlanabileceği öngörülmüştü²⁵. Ancak, 18 Haziran 2014 tarihinde kabul edilen ve 28 Haziran 2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun'la, bu hüküm değiştirilerek adli para cezasının ödenmemesi nedeniyle cezası hapse çevrilen hükümlülerin bu infaz usulünden yararlanamayacakları öngörülmüştür²⁶.

Yukarıdaki şartları taşıyan ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazını talep eden iyi hâlli hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının

²³ Bu düzenlemenin uygulama açısından sakıncalarına dair düşünceler için bkz. Turhan / Altıkat, s. 31, 32.

²⁴ Maddenin ilk halindeki "sakatlık" ifadesi, 25 Nisan 2013 tarihinde kabul edilen ve 3 Mayıs 2013 tarihli ve 28636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6462 sayılı Kanun'un m. 1/65-b hükmüyle, "engellilik" şeklinde değiştirilmiştir.

Bkz. 6462 sayılı "Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Yer Alan Engelli Bireylere Yönelik İbarelerin Değiştirilmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmî Gazete*, 03.05.2013-28636, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/05/20130503-1.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

²⁵ Bu bağlamda, maddenin 4. fıkrasında yer alan hüküm şu şekildeydi:

"Adli para cezasının ödenmemesi nedeniyle, cezası hapse çevrilen hükümlülerin yukarıdaki fıkralardaki infaz usulünden yararlanmalarında, hak ederek tahliye tarihi esas alınır."

İlgili düzenlemeye ilişkin açıklamalar için bkz. Turhan / Altıkat, s. 33.

²⁶ Bkz. 6545 sayılı Kanun m. 80.

6545 sayılı "Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmî Gazete*, 28.06.2014-29044, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

CGTİHK sisteminde, adli para cezasının ödenmemesi halinde ödenmeyen kısma karşılık gelen gün miktarının çevrildiği hapis esasen tazyik hapsidir. Tazyik hapsi ise teknik anlamda hapis cezası değildir. Bu nedenle, doktrinde, m. 105/A-4'te yer alan hükmün hatalı bir şekilde düzenlendiği ifade edilmektedir. Bkz. Koca, Mahmut / Üzülmöz, İlhan, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2020, s. 632.

denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, infaz hâkimi tarafından karar verilmektedir (m. 105/A-1).

B. 7242 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Kabulünden Sonraki Durum

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, 7242 sayılı Kanun’un kabul edilerek yürürlüğe girmesinden önce olduğu gibi yürürlüğe girmesinden sonra da denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı için öncelikle hükümlünün “iyi hâlli olması”²⁷ ve “talepte bulunması” gerekmektedir (m. 105/A-1). Diğer taraftan, 7242 sayılı Kanun’la birlikte, CGTİHK’nin 105A maddesinin yukarıda açıklanan ilk iki fıkrasında değişiklikler yapılmıştır²⁸. Bu bağlamda, maddenin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerle, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanabilmesi için, açık ceza infaz kurumuna ayrılmış iyi hâlli bir hükümlünün “cezasının son altı ayını açık ceza infaz kurumunda kesintisiz bir şekilde geçirmiş” olması veya çocuk eğitimevinde bulunan iyi hâlli bir hükümlünün ise “çocuk eğitimevinde toplam cezasının beşte birini tamamlamış olması” şartları kaldırılmıştır. Keza, maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik sonucunda, açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın, iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli bir hükümlünün denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanabilmesi için, “açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarının oluşmasından itibaren en az altı aylık sürenin geçmiş olması” şartı da aranmamaktadır. Böylece, zaten 31 Aralık 2020 tarihine kadar da askıya alınmış olan ve neredeyse hiç uygulanmayan²⁹ bu şartlar tamamen ortadan kaldırılmıştır. Ayrıca, bütün bu hükümlülerin, “koşullu salıverilmelerine bir yıl veya daha az süre kalmış olması” gerekliliği de varlığını korumaktadır. Buna karşın, 7242 sayılı Kanun’la, CGTİHK’ye 6757 sayılı Kanun’la eklenen geçici m. 6’da da değişiklik yapılmıştır³⁰. Bu bağlamda, maddenin ilk fıkrasında yapılan değişikliklerle, istisna tutulan suçların kapsamı genişletilerek bu suçlar hariç olmak üzere³¹, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından m. 105/A’nın 1. fıkrasında yer alan “bir yıl”lık sürenin “üç yıl” olarak uygulanacağı

²⁷ İyi hâl, CGTİHK m. 89’da öngörülen esaslar çerçevesinde belirlenecektir. 7242 sayılı Kanun’la, bu maddede de değişiklikler yapılmıştır. Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 36.

Bu bağlamda, CGTİHK’ye 7242 sayılı Kanun’la eklenen geçici m. 9’da, söz konusu 89. maddede 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişikliklerin 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren uygulanacağı öngörülmüştür (f. 2).

²⁸ Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 46.

²⁹ Doktrinde de, daha önce bahsi geçen geçici m. 4 hükümleri uyarınca, söz konusu şartların 7242 sayılı Kanun’un kabulüne kadarki süreçte uygulanmadığı belirtilmektedir. Bkz. Akalın, Kazım Yiğit / Kaya, Müşerref Gözde / Sayan, Naci Mustafa, “7242 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’daki Açık Ceza İnfaz Kurumları, Denetimli Serbestlik Tedbiri ve Koşullu Salıverilme Düzenlemeleri Üzerinde Yapılan Değişiklikler”, *7242 sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere İlişkin Değerlendirmeler. Türk Ceza Hukuku Derneği Tarafından Hazırlanan Rapor*, 25 Haziran 2020, <https://www.tchd.org.tr/wp-content/uploads/2020/06/infaz.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 98, dn. 21.

³⁰ Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 52.

³¹ Bu suçlar; TCK’deki kasten öldürme suçları (m. 81, m. 82 ve m. 83), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçları, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçu (m. 87/2-d), işkence suçu (m. 94, m. 95), ziyet suçu (m. 96), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m. 102, m. 103, m. 104, m. 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m. 132, m. 133, m. 134, m. 135, m. 136, m. 137, m. 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (m. 188) ve TCK’nin ikinci kitabının dördüncü kısmının dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde tanımlanan suçlar ile TMK kapsamına giren suçlardır.

öngörülmüştür³². Bir başka deyişle, maddede sayılan suçlar hariç olmak üzere 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlardan dolayı hükümlü olan kişilerin denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanabilmeleri için koşullu salıverilmelerine üç yıl veya daha az süre kalmış olması yeterlidir³³. Ayrıca, geçici m. 6'ya 7242 sayılı Kanun'la eklenen 3. fıkra uyarınca, sadece açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitim evinde bulunan ya da açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartları oluşmasına karşın iradesi dışındaki bir nedenle açık ceza infaz kurumuna ayrılamayan veya bu nedenle kapalı ceza infaz kurumuna geri gönderilen iyi hâlli hükümlüler değil, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan iyi hâlli hükümlüler de bu infaz usulünden yararlanabilir.

CGTİHK'nin 105/A maddesinin ilk iki fıkrasında yapılan değişikliklere karşın, maddenin sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlülerin denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı usulünden yararlanabilmeleri için bulunması gereken şartlara ilişkin 3. fıkrasında ise herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak, geçici m. 6'da 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler bu hükümlüleri de etkiler niteliktedir. Geçici m. 6'ya yeni

³² Doktrindeki bir görüşe göre, geçici m. 6'nın ilk fıkrasında yapılan değişiklik ile istisna tutulan suçların kapsamının genişletilmiş olmasına rağmen, bu suçlar arasında bulunan ve fakat 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenmiş ve hükmün ilk halinde istisna kapsamında tutulmamış olanlar bakımından m. 105/A'nın 1. fıkrasında yer alan "bir yıl"lık sürenin "iki yıl" olarak uygulanmasına devam edilmesi gerekmektedir. Bu görüşün temelinde, TCK'nin "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesinin 3. fıkrasına göre; "*Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.*" hükmü yer almaktadır. Bu bağlamda, her ne kadar hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı derhal uygulama ilkesinin istisnalarından birisi olarak sayılmamışsa da, "*koşullu salıverme bakımından hükümlünün lehine olan kanunun 'kül olarak değerlendirilmesi'*" gerektiği ifade edilmektedir. Bu değerlendirme sonucunda ise 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenmiş ve hükmün ilk halinde istisna kapsamında tutulmamış olan TCK'nin 83., 94., 95. ve 96. maddelerinde düzenlenen suçları işleyen kişiler bakımından 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliğin aleyhe olduğu belirtilmektedir. Bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 102, 103. Aksi yönde; derhal uygulama ilkesinin geçerli olduğuna ilişkin olarak bkz. Özbek, Veli Özer, *İnfaz Hukuku*, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2021, s. 374, 375.

Ayrıca, her ne kadar uygulamada hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı bakımından derhal uygulama ilkesinin geçerli olduğu kabul edilebilse de bunun koşullu salıverilmeye bağlı bir müessese olduğundan bahisle TCK m. 7/3 kapsamındaki istisnalar arasında yer aldığına dair görüş için bkz. Şen, Ersan / Başer Berkün, Beyza, *Ceza İnfaz Kanunu Son Değişiklik Teklifi*, 2 Nisan 2020, <https://sen.av.tr/tr/makale/ceza-infaz-kanunu-son-degisiklik-teklifi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021). Belirtilmelidir ki, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 53. maddesinde de CGTİHK'ye eklenmesi öngörülen geçici madde 9'un ilk fıkrasında, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı bakımından aynı yönde bir düzenleme yapılması öngörülmekteydi. Teklifte öngörülen ve fakat 7242 sayılı Kanun'da yer almayan bu hüküm;

"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenen suçlar nedeniyle verilen mahkumiyet kararları bakımından 105/A maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak, bu maddeyi ihdas eden Kanunla söz konusu maddede yapılan değişiklikten önceki ve sonraki hükümler bir bütün olarak ayrı ayrı değerlendirilir ve hükümlünün lehine olan düzenleme uygulanır. 105/A maddesinin değişiklikten önceki hükümleri değerlendirilirken, birinci fıkrasının (a) bendinde ve ikinci fıkrasında belirtilen altı aylık süre şartı ile birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen cezanın belirli bir süre infaz edilmesine ilişkin şart uygulanmaz."

şeklindeydi. Bkz. "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", Esas No: 2/2762, Tarih: 31 Mart 2020, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2762.pdf>, (Erişim tarihi: 01.04.2021).

³³ Böylece, altı yıl veya bundan daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan bir kişinin girdi çıktı yapılmak suretiyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı usulünden yararlanması ve infaz kurumundan tahliye edilmesi mümkündür. Bkz. Atalay, Osman, "7242 sayılı Yeni İnfaz Yasasının Getirdikleri", *THD*, Cilt 15, Sayı 166, 2020, s. 1241; Demirbaş, s. 619; Mahmutoğlu, Fatih Selami, *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi*, 12 Nisan 2020, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

eklenen 2. fıkranın a bendinde; belirli suçlar hariç olmak üzere³⁴, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, m. 105/A'nın 3. fıkrasında sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan kadın hükümlüler hakkında yer alan "iki yıl"lık sürenin "dört yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Keza, maddeye yeni eklenen 2. fıkranın b bendine göre ise, yine aynı suçlar hariç olmak üzere³⁵, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen "altmışbeş yaşını bitirmiş hükümlüler" in "koşullu salıverilmeleri için ceza infaz kurumlarında geçirmeleri gereken süreler, azami süre sınırına bakılmaksızın 105/A maddesinde düzenlenen denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edilebilir." Dolayısıyla, bahsi geçen suçlar bakımından, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen hükümlülerden altmışbeş yaşını bitirmiş olanların cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının "denetimli serbestlik" tedbiri uygulanmak suretiyle infazı, azami süre sınırı önem taşımaksızın mümkün kılınmıştır. Ayrıca, hükme göre, bu hükümlüler bakımından ağır bir hastalık, engellilik veya kocama hâlinin bulunduğu, Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca veya Adli Tıp Kurumunca düzenlenen bir raporla belgelendirilecektir. Böylece, m. 105/A'nın 3. fıkrasında belirtilenin aksine, ağır bir hastalık, engellilik veya kocama hâlinin Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenen ve fakat Adli Tıp Kurumunca onaylanmayan bir raporla da belgelendirilmesi mümkündür. Bunların yanı sıra, geçici m. 6'ya 7242 sayılı Kanun'la eklenen 3. fıkraya göre, 2. fıkranın a ve b bendi hükümleri kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan iyi hâlli hükümlüler hakkında da uygulanır.

Bunlara ek olarak, geçici m. 6'da 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerden bir diğeri de yetmiş yaşını bitirmiş olan hükümlülere ilişkindir. Maddeye yeni eklenen 2. fıkranın a bendinde; yukarıda da belirttiğimiz gibi belirli suçlar hariç olmak üzere³⁶, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler hakkında m. 105/A'nın 3. fıkrasında yer alan "iki yıl"lık sürenin "dört yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla, bahsi geçen suçlar bakımından, yetmiş yaşını bitirmiş ve koşullu salıverilmesine dört yıl veya daha az süre kalmış hükümlülerin de m. 105/A'nın 1. ve 2. fıkralarındaki infaz usulünden yararlanmaları mümkün kılınmıştır. Ayrıca, geçici m. 6'ya 7242 sayılı Kanun'la eklenen 3. fıkra uyarınca, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan iyi hâlli hükümlüler de bu infaz usulünden yararlanabilir.

Bütün bu açıklamalarımız çerçevesinde, belirtmek gerekir ki, geçici m. 6'ya 7242 sayılı Kanun'la eklenen 4. fıkraya göre;

"30/3/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, tabi olduğu infaz rejimine göre belirlenen koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, üç gün; onsekiz yaşını dolduruncaya kadar ceza infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır."

³⁴ Bu suçlar; TCK'deki kasten öldürme suçları (m. 81, m. 82, m. 83), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m. 102, m. 103, m. 104, m. 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m. 132, m. 133, m. 134, m. 135, m. 136, m. 137, m. 138) ve TCK'nin ikinci kitabının dördüncü kısmının dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde tanımlanan suçlar ile TMK kapsamına giren suçlardır.

³⁵ Bkz. dn. 34.

³⁶ Bkz. dn. 34.

II. Denetimli Serbestlik Kapsamındaki Yükümlülükler ve İnfaz Kurumuna İade

Yukarıda açıklanan şartları taşıyan ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezalarının infazını talep eden iyi hâlli hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hükümlü hakkında hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir. (m. 105/A-1). Cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının “denetimli serbestlik” tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında infaz edilmesine karar verilen bir hükümlü, bu süre zarfında m. 105/A’da öngörülen yükümlülüklerin bir veya birden fazlasına tabi tutulmaktadır. 7242 sayılı Kanun’un kabul edilerek yürürlüğe girmesinin hem öncesinde hem de sonrasında, bu yükümlülükler, maddenin 5. fıkrasında; kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılma (bent a), bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulma (bent b), belirlenen yer veya bölgelere gitmeme (bent c) ve belirlenen programlara katılma (bent d) şeklinde belirlenmiştir. Hükümlünün hangi yükümlülüklere tabi tutulacağına denetimli serbestlik müdürlüğüne karar verilecek olup hükümlünün, risk ve ihtiyaçları dikkate alınarak, yükümlülüklerinin değiştirilmesi de mümkündür³⁷.

Eğer hükümlü, hakkında belirlenen yükümlülüklerle, denetimli serbestlik müdürlüğünün hazırladığı denetim ve iyileştirme programına, denetimli serbestlik görevlilerinin bu kapsamdaki uyarı ve önerileriyle hakkında hazırlanan denetim planına uymamakta ısrar ederse, cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının infazı için hükümlünün açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilir (m. 105/A-6-b)³⁸. Bunun yanı sıra, hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına karar verilen bir hükümlünün, ceza infaz kurumundan ayrıldığı günü takip eden günden itibaren beş gün içerisinde, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne müracaat etmesi gerekmektedir. Hükümlünün, ceza infaz kurumundan ayrıldıktan sonra, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne beş gün içinde müracaat etmemesi (m. 105/A-6-a) ya da bizzat kendisinin ceza infaz kurumuna geri dönmek istemesi (m. 105/A-6-c) durumlarında da cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının infazı için açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilecektir. Belirtilmelidir ki, maddenin 6. fıkrasının a bendinde belirtilen “beş gün” ibaresi, 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik öncesinde “üç gün” olup bu Kanun’la birlikte beş güne çıkarılmıştır. Ancak, CGTİHK’ye 7242 sayılı Kanun’la eklenen “geçici madde 9”ün 3. fıkrasında, 1 Ocak 2021 tarihine kadar bu beş günlük sürenin “yirmibeş gün” olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Bu sayılan hâllerde, hükümlünün, cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının infazı için açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, denetimli serbestlik müdürlüğünün bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilir (m. 105/A-6)³⁹.

³⁷ Bu yükümlülükler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği m. 83-89.

³⁸ 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikte, m. 105/A’nın 6. fıkrasında yer alan “kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine” ibaresi “açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine” şeklinde değiştirilmiştir. Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 46.

³⁹ 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik öncesinde, m. 105/A’nın 6. fıkrasında, bu kararın “infaz hâkimi” tarafından verileceği belirtilmişken, yapılan değişiklik sonrasında bu ibare, “denetimli serbestlik müdürlüğünün bulunduğu yer infaz hâkimi” hâline gelmiştir. Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 46.

Diğer taraftan, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen “geçici madde 9”ün 5. fıkrasında, “COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle”, cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının “denetimli serbestlik” tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında infaz edilmesine karar verilen hükümlülerin 31 Mayıs 2020 tarihine kadar izinli sayılmaları ve haklarında CGTİHK'nin 95. ve 97. maddelerinde yer alan hükümlerin uygulanması öngörülmüştür⁴⁰. Hükme göre, salgının devam etmesi hâlinde bu süre Sağlık Bakanlığı'nın önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından, her defasında iki ayı geçmemek üzere “üç kez” uzatılabilecektir. Ancak, bahsi geçen “üç kez” ibaresi, 11 Kasım 2020 tarihinde kabul edilen ve 17 Kasım 2020 tarihli ve 31307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7256 sayılı Kanun'la, “yedi kez” şeklinde değiştirilmiştir⁴¹. Nitekim, son olarak, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün önerisi doğrultusunda, bu izin süreleri 31 Mart 2021 tarihinden itibaren iki ay süreyle uzatılmış durumdadır⁴². Böylece, pandemiden kaynaklanan risk nedeniyle, söz konusu hükümlüler halihazırda izinli sayılmak suretiyle denetim dışına

⁴⁰ Bahsi geçen hüküm şu şekildedir:

“Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle, açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve 106 ncı madde veya diğer kanunlar uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlüler, 31/5/2020 tarihine kadar izinli sayılır. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ayı geçmemek üzere üç kez uzatılabilir. Bu fıkra uyarınca izinli sayılanlar hakkında 95 ve 97 nci madde hükümleri uygulanır.”

⁴¹ Bkz. 7256 sayılı Kanun m. 31.

7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, Resmi Gazete, 17.11.2020-31307, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/11/20201117-1.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Çalışmamızın yayımlanmak üzere incelenmesi sürecinde ise bu ifade; 8 Temmuz 2021 tarihinde kabul edilen ve 14 Temmuz 2021 tarihli ve 31541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7331 sayılı Kanun'la, “dokuz kez” şeklinde değiştirilmiştir. Bkz. 7331 sayılı Kanun m. 25.

7331 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, Resmi Gazete, 14.07.2021-31541, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/07/20210714-8.htm>, (Erişim Tarihi: 20.08.2021).

⁴² T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular, 29 Mart 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru29032021044547>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Çalışmamızın yayımlanmak üzere incelenmesi sürecinde, bu izin süreleri; Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün önerisi doğrultusunda, ilk olarak 31 Mayıs 2021 tarihinden itibaren iki ay süreyle, daha sonra 31 Temmuz 2021 tarihinden itibaren iki ay süreyle ve son olarak da 30 Eylül 2021 tarihinden itibaren iki ay süreyle uzatılmış durumdadır. Bkz. T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular, 28 Mayıs 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru28052021075452>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021); T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular, 30 Temmuz 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru30072021013757>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021); T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular, 29 Eylül 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru29092021054324>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

çıkarılmışlardır⁴³. Ancak, CGTİHK'nin 93/1. maddesi uyarınca, izinde geçen bu süreler hükümlülükte geçmiş sayılacaktır⁴⁴.

CGTİHK'nin 105/A maddesinde, ayrıca, “denetimli serbestlik müdürlüğüne müracaat etmesi gereken sürenin bitiminden itibaren iki gün geçmiş olmasına karşın müracaat etmeyenler ile ceza infaz kurumuna iade kararı verilmesine rağmen iki gün içinde en yakın Cumhuriyet başsavcılığına teslim olmayan hükümlüler hakkında”⁴⁵, TCK'nin 292. ve 293. maddelerinde yer alan hükümlü veya tutuklunun kaçması suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı da öngörülmüştür (m. 105/A-8)⁴⁶. Keza, geçici m. 9'un 5. fıkrasında, izinli sayılan hükümlüler hakkında da CGTİHK'nin 95. ve 97. maddelerinde yer alan hükümlerin uygulanacağı öngörülmüş olduğundan, m. 97/1'de belirtildiği üzere, izinden dönmeyen veya iki günden fazla bir süre geçtikten sonra dönen hükümlüler hakkında da TCK'nin 292 vd. maddelerinde yazılı hükümlerin uygulanması gerekmektedir⁴⁷.

Bunların dışında, CGTİHK'nin 105/A maddesinin 7242 sayılı Kanun'la yeniden düzenlenen 7. fıkrasına göre;

“Hükümlü hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra işlediği iddia olunan ve cezasının alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suçtan dolayı kamu davası açılmış olması hâlinde, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine infaz hâkimi tarafından, hükümlünün açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar

⁴³ “COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, İ. Özgenç (Bölüm Editörü), TÜBA COVID-19 Küresel Salgını: Hukuki Değişim ve Etkileşimler Raporu. COVID-19 Salgını Dolayısıyla Ulusal veya Uluslararası Alanda Ortaya Çıkan/Çıkabilecek Hukuki Sorunların Tespiti ile Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler Raporu, İ. Özgenç, H. Akkanat, H. Çağlar, H. H. Sümer, M. Özekes (Editörler), Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, TÜBA Raporları No: 36, Temmuz 2020, Ankara, s. 23; Özgenç, İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 16. Bası, Seçkin, Ankara, 2020, s. 824, 825, dn. 169; Ölmez, Gökhan / Ünal, Osman Gazi / Karabulut, Efe Can / Kaya, Funda, *İnfaz Hukuku*, 3. Baskı, İ. Özgenç, C. Şahin (Editörler), Seçkin, Ankara, 2020, s. 137.

⁴⁴ “COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, s. 24; Şen, Ersan / Başer Berkün, Beyza, “7242 sayılı Ceza İnfaz Kanunu Değişikliği”, *Hukuki Haber*, 14 Nisan 2020, <https://www.hukukihaber.net/7242-sayili-ceza-infaz-kanunu-degisikligi-makale,7705.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁴⁵ 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, bu hükümde yer alan “kapalı ceza infaz kurumuna iade kararı verilmesine rağmen” ibaresindeki “kapalı” sözcüğü metinden çıkarılmıştır. Bkz. 7242 sayılı Kanun m. 46.

⁴⁶ Bu husustaki açıklamalar için bkz. Gökçen, Ahmet / İçer, Zafer, “Hükümlü veya Tutuklunun Kaçması, Öngörülen Sürede İlgili Mercilere Teslim Olmaması Suçları (TCK m. 292, 293; CGTİK m. 97-1, 105-A-8, 58-3)”, *ABÜHFD*, Cilt 8, Sayı 16, 2020, s. 743 vd.; Ünver, Yener, *İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik, İnfaz Kurumlarından Kaçma (TCK'de Düzenlenen Adliye Karşı Suçlar)*, 5. Baskı, Seçkin, Ankara, 2019, s. 601, 602.

⁴⁷ Bu husustaki açıklamalar için bkz. Gökçen / İçer, s. 740 vd.

TCK'nin 292. maddesinde düzenlenen suçun ancak icrai davranışla işlenebileceği; bu nedenle de CGTİHK m. 105/A-8, geçici m. 9/5 vb.'de bulunan bu gibi hükümlerin kanunilik ilkesi bakımından ve düzenleme içerikleri itibarıyla problemli olduğu hakkındaki açıklamalar için bkz. “COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, s. 25. Aynı yönde; Özgenç, İzzet, “İzinli’ Olarak İnfaz Kurumu Dışına Çıkarılan Hükümlünün Süresinde İzinden Dönmemesi Halinde Ceza Hukuku Sorumluluğuna İlişkin Yargıtay 16. Ceza Dairesi Kararının Değerlendirilmesi”, *Prof. Dr. İzzet Özgenç Ceza Hukuku Sitesi*, 28 Ağustos 2020, <https://izzetozgenc.com/makale/“izinli”-olarak-infaz-kurumu-disina-cikarilan-hukumlunun-suresinde-izinden-donmemesi-halinde-ceza-hukuku-sorumluluguna-iliskin-yargitay-16-ceza-dairesi-kararinin-degerlendirilmesi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021). Ayrıca, TCK m. 292 ve m. 293 hükümlerinin uygulanmasının suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olduğu yönünde; Sanıvar, s. 314.

verilebilir. Kovuşturma sonucunda beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi veya düşme kararı verilmesi hâlinde, hükümlünün cezasının infazına denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak devam olunmasına infaz hâkimi tarafından karar verilir.”

Esasen, 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik öncesinde, bahsi geçen 7. fıkranın ilk hâlinde yer alan hüküm Anayasa Mahkemesi’nin kararlarıyla iptal edilmiş durumdaydı⁴⁸. Hükümün mevcut hâli itibarıyla, eğer hükümlü hakkında, denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra kasıtlı bir suç işlediğinden bahisle kamu davası açılır ve söz konusu suç, cezasının alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suç olursa denetimli serbestlik düşebilir. Bu bağlamda, denetimli serbestliğin düşmesine, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine infaz hâkimi tarafından karar verilebilecek olup bu doğrultuda bir karar verildiği takdirde, hükümlü, açık ceza infaz kurumuna gönderilecektir^{49,50}. Hükümün lafzından da anlaşıldığı üzere, yukarıda açıklanan denetimli serbestliği sona erdiren hâllerin aksine, bu kararın verilmesi zorunlu olmayıp takdiri niteliktedir⁵¹. Öte yandan, hükümlü hakkında

⁴⁸ İptal edilen hüküm şu şekildeydi:

“Hükümlü hakkında;

a) İşlediği iddia olunan başka bir suçtan dolayı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100 üncü maddesinde sayılan nedenlerle tutuklama kararı verilmesi,

b) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlanmasından önce işlediği iddia olunan ve cezasının üst sınırı yedi yıldan az olmayan bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturmaya devam edilmesi,

c) Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmaya başlandıktan sonra işlediği iddia olunan ve cezasının alt sınırı bir yıl veya daha fazla olan kasıtlı bir suçtan dolayı soruşturma veya kovuşturma başlatılması,

hâlinde, denetimli serbestlik müdürlüğünün talebi üzerine, infaz hâkimi tarafından, hükümlünün kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verilir. Hükümlü hakkında soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığı veya kovuşturma sonucunda beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi veya düşme kararı verilmesi hâlinde, hükümlünün cezasının infazına denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak devam olunmasına infaz hâkimi tarafından karar verilir.”

Bu hükümün a bendi ile son paragrafının birinci ve ikinci cümleleri Anayasa Mahkemesi’nin 09.04.2014 tarihli ve E. 2014/14, K. 2014/77 sayılı kararı; b ve c bentleri ise Anayasa Mahkemesi’nin 26.12.2013 tarihli ve E. 2013/133, K. 2013/169 sayılı kararı ile iptal edilmişti.

Bkz. Anayasa Mahkemesi 09.04.2014 tarihli ve E. 2014/14, K. 2014/77 sayılı karar, *Resmi Gazete*, 23.05.2014-29008, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140523-26.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021); Anayasa Mahkemesi 26.12.2013 tarihli ve E. 2013/133, K. 2013/169 sayılı karar, *Resmi Gazete*, 09.01.2014-28877, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/01/20140109-14.doc>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁴⁹ Hükümün, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeden önceki hâlinde ise hükümlünün kapalı ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verileceği öngörülmekteydi.

⁵⁰ Bu hükme yönelik olarak, bu düzenleme ile suçsuzluk karinesinin ihlal edildiğine ve yargılamaların uzun sürdüğü göz önünde bulundurulduğunda, hakkındaki beraat kararının kesinleşmesine kadarki süreçte hükümlünün ceza infaz kurumunda tutulmasına sebebiyet verileceğine ilişkin eleştiriler için bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 99-101; “Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya ile 57 Milletvekilinin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2762) ve Adalet Komisyonu Raporu”, TBMM, Yasama Dönemi/Yılı: 27/3, Sıra Sayısı: 207, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss207.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 53. Aynı yönde; Yenidünya, s. 71. Ayrıca, bu düzenlemenin yerinde olmadığı ve diğer düzenlemelerle birlikte değerlendirildiğinde çelişkili nitelik taşıdığı hakkında bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanuneder.com.tr/article-read.php?a=5>; Çakır, s. 693.

Buna karşın, bu düzenlemenin suçsuzluk karinesi ile bir ilgisinin olmadığı ve fakat çelişkili, yanlış ve uygulamada sorunlara yol açıcı nitelikte olduğu yönündeki görüş ve eleştiriler için bkz. Özgenç, İzzet / Sözüer, Adem / Koca, Mahmut, “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin Değerlendirilmesi, 6 Nisan 2020, <https://hacibayram.edu.tr/turkcermer/bilimselgorus1>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 6; Koca / Üzülmüş, s. 634-638.

⁵¹ Hükümün, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeden önceki hâlinde ise “karar verilebilir” değil, “karar verilir” ibaresi yer almaktaydı.

açıklan kamu davası neticesinde beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi veya düşme kararı verildiği takdirde, infaz hâkimi tarafından, hükümlünün cezasının infazına denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak devam edilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

Nihayet, cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının “denetimli serbestlik” tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında infaz edilmesine karar verilen bir hükümlü, bu süreci yükümlülüklerin gereklerine ve denetim planına uygun davranarak tamamladığı takdirde, hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, CGTİHK'nin 107. ve 108. maddeleri uyarınca işlem yapılmak üzere infaz hâkimliğine gönderilir (m. 105/A-9)⁵².

III. 7242 Sayılı Kanun'un CGTİHK'de Değişiklikler Öngören Hükümlerinin Kabulünün COVID-19 Salgını ile Bağlantısı

Çalışmamızın giriş bölümünde de açıklandığı üzere, 7242 sayılı Kanun'un kabul ve yürürlüğe giriş tarihleri, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de COVID-19'un hızla yayıldığı ve salgına karşı giderek artan şekilde önlemlerin alındığı bir döneme tekabül etmektedir. Her ne kadar 7242 sayılı Kanun'a esas teşkil eden 2/2762 Esas No'lu “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” 31 Mart 2020 tarihli olsa da, yeni bir infaz düzenlemesinin yapılması birkaç yıldır gündemde olup⁵³ uzunca bir zamandır kamuoyunun gündemini meşgul eden af tartışmaları da 7242 sayılı Kanun'un kabulüyle sona ermiştir⁵⁴. Bir başka deyişle, infaz yasasında değişiklik yapılması düşüncesi aslında bahsi geçen Teklif'in sunulduğu ve kanunlaştığı birkaç hafta içerisinde ortaya çıkmış değildir. Ancak, infaz yasasında yapılması öngörülen değişikliklerin içerik itibarıyla 2/2762 Esas No'lu Kanun Teklifi ile somutlaştırıldığını ve ilgili hükümlerin, birkaç hafta içerisinde, ivedi bir şekilde nihai hâline kavuşturulduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Diğer taraftan, hızla yapılan bu değişiklikler, pek çok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getirmiş durumdadır. Bu durum, bahsi geçen 7242 sayılı Kanun'un hızlı bir şekilde kabul edilerek yürürlüğe koyulduğu dönemin özelliği göz önünde bulundurulduğunda, CGTİHK'de söz konusu değişikliklerin yapılması konusundaki bu acelenin COVID-19'la bir bağlantısının olup olmadığı sorusunu akıllara getirmektedir.

Bilindiği üzere, COVID-19 virüsünün kişiden kişiye bulaşma oranının yüksek olması, hastalığın bu kadar hızlı bir şekilde yayılmasının başlıca sebeplerinden birisidir. Bu bağlamda, çok sayıda kişinin bir arada bulunduğu, kalabalık ortamlar virüsün kolaylıkla bir kişiden bir başkasına bulaşabileceği yerler arasındadır. Nitekim, kalabalık ortamlardan uzak durulmasının ve başka kişilerle bir aradayken sosyal mesafenin korunmasının pek çok uzman tarafından ve hatta Sağlık Bakanlığımızca, virüsten korunmak için alınabilecek önlemler arasında tavsiye edildiği bilinmektedir. Ancak, bazı kişi ve gruplar için, sosyal mesafenin korunması bireysel tercihlere bağlı olmayabilir. Bu bağlamda, çok sayıda kişinin bir arada bulunduğu ceza infaz kurumları da

⁵² Fıkra, gerekçeli raporun “ilgili mahkemeye” gönderileceği belirtilmiş olmakla birlikte, 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik, koşullu salıverilme kararının verilmesi veya bu kararın geri alınması hususunda infaz hâkimi yetkili kılınmış olup hükümde yer alan “mahkemeye” ibaresinin değiştirilmesi gereği gözden kaçırılmıştır. Bkz. Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 827, dn. 171.

⁵³ Akgün, Mert Hüseyin, “İnfaz Reformu Neler Getiriyor?”, *SETA Perspektif*, Sayı 270, Nisan 2020, <https://setav.org/assets/uploads/2020/04/P270.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 1.

⁵⁴ Limoncu, s. 58.

virüsün hızla yayılabileceği yerler arasında olup doluluk oranı fazla olan cezaevlerinde, sosyal mesafenin korunmasına ve hijyenin sağlanmasına yönelik önlemler yetersiz kalabilmektedir. Ceza infaz kurumlarında kalanların COVID-19'dan daha kolay bir şekilde etkilenebileceği, 2020 yılının ilk aylarında çeşitli çevrelerce de dile getirilmiştir. Bu çerçevede, 2/2762 Esas No'lu Kanun Teklifi'nin sunulduğu tarihe kadar olan dönemde; WHO tarafından da ceza infaz kurumlarındaki kişilerin COVID-19'a karşı daha savunmasız gruplar arasında yer aldıkları vurgulanmıştır. WHO'nun bu tespitinin temelinde, bu insanların hastalığın bulaşmasını kolaylaştırıcı bir şekilde, uzun süre aynı ortamda ve birbirlerine yakın mesafede yaşamaları ve ceza infaz kurumu koşullarından kaynaklanan çeşitli nedenlerle enfeksiyonlardan genel nüfusa göre daha kolay etkilenebilmeleri yer almaktadır⁵⁵. Bu bağlamda, ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık oluşuna dikkat çekilmiş ve yetkililer tarafından bu kurumların aşırı yoğunluğunu gidermek için acil adımlar atılmasının da COVID-19'a karşı alınacak önleyici tedbirler arasında yer aldığı⁵⁶; infaz aşaması dahil olmak üzere ceza yargılamasının öncesindeki ve sonrasındaki tüm aşamalarda hapis dışı önlemlere başvurulmasına daha fazla önem verilmesi gerektiği⁵⁷ ve belirli bazı kişiler bakımından hapis dışı tedbirler ile koşullu salıverilmenin uygulanmasına öncelik verilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵⁸. Keza, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) tarafından da ceza infaz kurumlarındaki mahkûmlar çok kısıtlı bir alanda, birbirlerine yakın şekilde yaşadıkları ve bu kişilerin sağlık durumları toplumun geri kalanına kıyasla önemli ölçüde daha kötü olma eğiliminde olduğu için, ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler ile cezaevi personelinin COVID-19 bakımından risk altında olduklarına dikkat çekilmiştir⁵⁹. UNODC'ye göre, pek çok ülkede ceza infaz kurumları aşırı kalabalık hâle gelmiştir. Bu durumda sıkışık barınma alanları, kötü hijyen, havalandırma ve beslenme koşulları ile pek çok ceza infaz kurumu sistemindeki yetersiz sağlık hizmetleri, hastalıkların bulaşmasını kontrol altında tutmaya yönelik önlemleri zayıflatarak COVID-19'un bulaşma ve yayılma riskini önemli ölçüde artıracak olduğundan, bu kurumlar COVID-19 bakımından tehlikeli ortamlardır. UNODC, ülkemizin de içinde bulunduğu birçok ülkede mahkûmlar ve/veya cezaevi personeli arasında doğrulanmış COVID-19 vakalarının bulunduğu bildirildiğinin ve bu sayının ilerleyen zamanlarda önemli ölçüde artacağını neredeyse kesin olduğunun altını çizmiş; pek çok ceza infaz kurumunun aşırı kalabalık oluşunu, bu yerlerde yeni bir pandemiye karşı temel önleme ve kontrol tedbirlerinin başlatılmasına hazır

⁵⁵ Bkz. World Health Organization Regional Office for Europe, *Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention*, 15 Mart 2020, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/336525/WHO-EURO-2020-1405-41155-55954-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 1, 2; World Health Organization Regional Office for Europe, *Frequently asked questions about prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention (produced by WHO/Europe)*, 2020, https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/436904/prisons-FAQ-COVID-2019.pdf, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 1.

⁵⁶ World Health Organization Regional Office for Europe, *Frequently asked questions about prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention (produced by WHO/Europe)*, s. 2, 3.

⁵⁷ World Health Organization Regional Office for Europe, *Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention*, s. 4.

⁵⁸ World Health Organization Regional Office for Europe, *Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention*, s. 3; World Health Organization Regional Office for Europe, *Frequently asked questions about prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention (produced by WHO/Europe)*, s. 4.

⁵⁹ United Nations Office on Drugs and Crime, *Position Paper: COVID-19 preparedness and responses in prison*, 31 Mart 2020, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Position_paper_COVID-19_in_prisons.pdf, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 2.

olunmamasının sebeplerinden birisi olarak değerlendirmiştir. UNODC, COVID-19'un devletlerce ceza infaz kurumlarındaki yoğunluğun azaltılması için ek yollar bulunmasını da gerektirecek olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda, ceza infaz kurumlarındaki nüfusun azaltılarak COVID-19'un yayılmasının önlenmesi ve kontrolü bakımından, genel olarak hapis cezasına başvurmanın yeniden gözden geçirilmesi ve özel olarak ise COVID-19'dan etkilenme riski taşıyan hükümlü kategorilerinin belirlenmesi, yargılama öncesinde tutukluluğa alternatiflerin tercih edilmesi, belirli cezaların hafifletilmesi veya geçici olarak infazının ertelenmesi, özellikle COVID-19'un belirli riskler oluşturduğu hükümlüler ve diğer seçilmiş hükümlü kategorileri için serbest bırakma mekanizmalarının işletilmesi ile bu bağlamda, şartlı veya erken tahliye planları ve salıverilmesi kamu güvenliğini tehlikeye atmayacak kategorilerdeki hükümlüler için aflar öngörülmesi gibi tedbirlere dikkat çekmiştir. UNODC'ye göre, gözaltının ve hapis cezasının doğasında var olan kapalı ortamlar, kendileri için bir alternatif öngöremeyen kişilerle sınırlandırılmalıdır⁶⁰. Bunların dışında, Kuruluşlararası Daimi Komite (IASC) tarafından da ceza infaz kurumlarında kalan kişilerin virüse maruz kalmaları ihtimali bakımından benzer kaygılar dile getirilmiştir. IASC tarafından, infaz kurumlarında kalan kişilerin sağlığının korunmasının aynı zamanda kurum personelinin ve genel olarak toplumun korunmasına da hizmet ettiğinin ve gerekli tedbirlerin alınmamasının salgının halka da yayılması sonucunu doğuracağı -devletlerin, uluslararası insan hakları hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerine de atıf yapılarak- vurgulandığı görülmektedir⁶¹. IASC; cezalandırma aşamasında koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik gibi hapis dışı tedbirlerin ve özellikle yaşlılar, hastalar veya COVID-19 bakımından risk grubunda olan diğer kişiler için erken ve şartlı tahliyenin uygulanabileceğini ifade etmiştir⁶². Benzer şekilde, Uluslararası Ceza Reformu (PRI) tarafından yayımlanan 16 Mart 2020 tarihli bilgilendirme notunda da ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olmasının, herhangi bir bulaşıcı hastalık salgını bakımından yüksek bir risk oluşturduğu ve devletlerin sağlıkla ilgili acil durumlarda sağlık hizmeti sunma yükümlülüklerini yerine getirmeleri açısından dikkate değer zorluklara yol açtığı vurgulanmıştır⁶³. PRI'ya göre; COVID-19'un yayılmasından kaynaklanabilecek ciddi sonuçların önlenmesi adına, ceza infaz kurumlarında bulunan ve en fazla risk altında olan gruplar - özellikle de yaşlılar ile fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları olanlar- ile hafif veya şiddet içermeyen suçlardan hüküm giyenlerin derhal tahliye edilmesi; ayrıca, şartlı tahliye gibi hapis dışı alternatiflerin acil bir önlem olarak devreye sokulması gerekmektedir⁶⁴. Bunlara ek olarak, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri (*Michelle Bachelet*) tarafından da 25 Mart 2020 tarihinde, hükümetlere, COVID-19 pandemisini kontrol altına almaya yönelik genel çabaların bir parçası olarak, tutukevlerindeki ya da diğer kapalı tesislerdeki kişilerin sağlık ve güvenliğini korumak için acil olarak eyleme geçmeleri çağrısında bulunulmuştur⁶⁵. İnsan Hakları

⁶⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, s. 2-5.

⁶¹ IASC, *Interim Guidance. COVID-19: Focus on Persons Deprived of Their Liberty*, Mart 2020, <https://www.europis.org/wp-content/uploads/2020/03/IASC-Interim-Guidance-on-COVID-19-Focus-on-Persons-Deprived-of-Their-Liberty.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021), s. 2.

⁶² IASC, s. 3.

⁶³ Penal Reform International, *Coronavirus: Healthcare and human rights of people in prison*, 16 Mart 2020, <https://cdn.penalreform.org/wp-content/uploads/2020/03/FINAL-Briefing-Coronavirus.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021), s. 10, 11.

⁶⁴ Penal Reform International, s. 11.

⁶⁵ Bkz. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, "Urgent action needed to prevent COVID-19 'rampaging through places of detention' - Bachelet", *United Nations Human Rights Office of the High*

Yüksek Komiseri; pek çok devlette ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olduğunu, insanların genellikle hijyenik olmayan ve sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu ya da bulunmadığı koşullarda tutulduğunu ve bu şartlar altında fiziksel mesafenin ve kendi kendini izole etmenin fiilen imkansız olduğunu vurgulamıştır. İnsan Hakları Yüksek Komiseri ayrıca, cezaevlerinde ve diğer kurumlarda hastalığın görülmeye başlandığının ve ölü sayılarının giderek yükseldiğinin bildirildiği devlet sayısının giderek arttığına dikkat çekmiş ve hapsedmeye bu kriz sırasında son çare olarak başvurulması gerektiğini belirtmiştir⁶⁶. Bunların yanı sıra, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından 20 Mart 2020 tarihinde yayımlanan “Koronavirüs (Covid-19) pandemisi bağlamında özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yönelik muameleye ilişkin ilkeler bildirisi”nde yer verilen ilkelerden birinde de (beş numaralı ilke) yakın fiziksel temas virüsün yayılmasına sebebiyet verdiği için, tüm ilgili makamların özgürlükten yoksun bırakma yerine alternatif yöntemlerin kullanılması yönünde işbirliği içinde çaba göstermesi gerektiği; böyle bir yaklaşımın benimsenmesinin özellikle aşırı kalabalık kurumlar bakımından zorunlu olduğu ve yetkililerin, yargılama öncesi tutukluluk yerine alternatif tedbirlere daha sık başvurulması, cezaları hafifletmesi ve erken tahliye ile denetimli serbestlik seçeneklerinden daha fazla yararlanması gerektiği belirtilmiştir⁶⁷. Keza, Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezanın Önlenmesi Alt Komitesi tarafından 25 Mart 2020 tarihinde kabul edilen “Koronavirüs pandemisi ile ilgili olarak taraf devletlere ve ulusal önleme mekanizmalarına yönelik tavsiye”de de bütün devletler; “Tokyo Kuralları’nda öngörüldüğü üzere belirtilen hapis dışı önlemleri tam olarak dikkate almak” suretiyle, “ceza infaz kurumlarında kalan kişiler için - yapılması onlar bakımından güvenli olduğu takdirde- erken, şartlı veya geçici tahliye planları uygulayarak” mümkün olduğunca ceza infaz kurumlarındaki nüfusu azaltmaya teşvik edilmiştir⁶⁸. Tavsiye’de ayrıca, devletlerin, infaz kurumlarında tutulanlar arasında “en fazla risk altında olan kişileri belirlemek için, bütün belirli savunmasız grupları göz önünde bulundurarak acil değerlendirmeler yapmaları” ve “doluluğun resmi kapasiteyi aştığı” ve sosyal mesafenin gereği gibi korunamadığı alıkonulma yerlerine özel önem vermeleri gerektiği ifade edilmiştir⁶⁹.

Söz konusu dönemde, çeşitli devletlerde de yetkililerce bütün bu açıklamalarda yer alanlara benzer hususların göz önünde bulundurulmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Avrupa Cezaevleri ve Islah Hizmetleri Kuruluşu (EuroPris) tarafından, 30 Mart 2020 tarihinde; Avrupa’daki cezaevlerinde COVID-19’a karşı alınan önlemlerin neler olduğuna dair, ilgili ülkelerdeki ceza infaz kurumu yetkililerden toplanan bilgilere dayanan genel bir bilgilendirme yazısı

Commissioner - News and Events, 25 Mart 2020, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25745>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁶⁶ United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25745>.

⁶⁷ European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), *Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty in the context of the coronavirus disease (Covid-19) pandemic*, 20 Mart 2020, <https://rm.coe.int/16809cfa4b>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁶⁸ Bkz. paragraf 9, 2 no’lu tavsiye. Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, *Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic*, 25 Mart 2020, <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/OPCAT/AdviceStatePartiesCoronavirusPandemic2020.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 3.

⁶⁹ Bkz. paragraf 9, 1 ve 3 no’lu tavsiyeler. Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, s. 3.

yayımlanmıştır. Bu yazıya göre, çeşitli devletlerde bazı cezaların ev hapsi ve elektronik izleme gibi alternatif tedbirlere dönüştürülmesi talep edilmiş ve cezaları kısa olan hükümlüler ile belirli suçlardan hüküm giyenler için erken tahliye seçeneği değerlendirilmeye başlanmıştır⁷⁰. Nitekim, 2020 yılının Aralık ayında yayımlanan bir araştırmaya göre de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri'nin yukarıda bahsi geçen çağrısı üzerine, devletler tarafından, salgının önlenmesi için ceza infaz kurumlarının kalabalıklığını azaltıcı tedbirleri de içeren çeşitli önlemler alınmaya başlanmıştır⁷¹. Araştırmaya göre, 2020 yılının Mart ve Haziran ayları arasında; COVID-19'a karşı bir önlem olarak ceza infaz kurumlarının yoğunluğunu azaltıcı tedbirler uyguladığını resmen açıklayan elli üç adet eyalet ve devlette en az dört yüz yetmiş beş bin (475.000) tutuklu ve hükümlü salıverilmiş olup bunların hepsinde -yasal dayanağı değişmekle birlikte- hükümlülerin erken tahliyesine, yaklaşık %17'sinde ise geçici tahliyesine imkan sağlayan bir uygulama yöntemi benimsenmiştir⁷². Gerçekten de, ülkemizde 2/2762 Esas No'lu Kanun Teklifi'nin sunulduğu tarihe kadar olan dönemde, bazı ülkelerde COVID-19 nedeniyle belirli hükümlülerin erken ya da geçici olarak tahliye edilmeye başlandığı bilinmektedir. Örneğin, ceza infaz kurumlarında ilk COVID-19 vakasının 19 Şubat 2020 tarihinde görüldüğü bildirilen İran'da; 3 Mart 2020 tarihinde, virüsün yayılmasının önüne geçilebilmesi amacıyla -cezaları uzun olan ya da toplum için tehlikeli görülenler hariç olmak üzere- elli dört bin (54.000) sağlıklı hükümlüye geçici olarak izin verileceği duyurulmuş ve 9 Mart 2020 tarihinden itibaren giderek artan sayıda hükümlü bu şekilde tahliye edilmiştir⁷³. Keza, 2020 yılının Mart ayında, ABD'nin New Jersey, Almanya'nın North-Rhine Westphalia ve Kanada'nın Ontario eyaletlerinde de belirli hükümlülerin geçici olarak ya da erken şekilde salıverilmesine yönelik kararlar alınmıştır⁷⁴.

Ülkemizde, COVID-19 virüsünün bütün dünyada görülmeye başlanmasının gerek öncesinde gerekse sonrasında ceza infaz kurumlarının doluluk oranının fazlalığı ve kapasitesinin yetersizliği bilinen bir gerçektir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarındaki kişi sayısı iki yüz doksan bir bin beş yüz seksen altı (291.586) olup bu sayısının %84,1'ini hükümlüler oluşturmaktadır⁷⁵. Diğer taraftan, 2019 yılının Temmuz ayı itibarıyla ülkemizdeki ceza infaz kurumlarının sayısının üç yüz elli üç (353), kapasitesinin ise iki yüz on sekiz bin dokuz yüz elli (218.950) kişi olduğu ve yetmiş üç bin dört yüz kırk sekiz (73.448) kişi kapasiteli yüz on dört (114) ceza infaz kurumunun ise inşaatının devam

⁷⁰ Bkz. EuroPris, *Overview of European prison services' responses to the COVID-19 crisis*, 30 Mart 2020, <https://www.europris.org/wp-content/uploads/2020/06/Overview-Commission-30-March-2020.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021), s. 2, 3.

⁷¹ DLA PIPER, *A global analysis of prisoner releases in response to Covid-19*, Aralık 2020, <https://www.dlapiper.com/en/us/news/2021/03/dla-piper-assists-vulnerable-individuals-in-prisons-around-the-world/>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021), s. 9.

⁷² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. DLA PIPER, s. 4, 9 vd., 32, 33.

⁷³ Bkz. United States Institute of Peace, "Iran's Response to Coronavirus", *The Iran Primer*, 9 Nisan 2020, <https://iranprimer.usip.org/blog/2020/mar/04/iran's-response-coronavirus>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

⁷⁴ Bkz. Baker, Luke, "Lock 'em up or let 'em out? Coronavirus prompts wave of prisoner releases", *Reuters*, 25 Mart 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-prisoners-released-idUSKBN21C38R>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

⁷⁵ Türkiye İstatistik Kurumu, *Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2019*, 2 Kasım 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2019-33625>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

ettiği bilgisine erişilebilmektedir⁷⁶. Nitekim, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 6 Nisan 2021 tarihi itibarıyla ülkemizdeki infaz kurumu sayısı üç yüz yetmiş bir (371) ve kapasitesi ise iki yüz elli bin beş yüz yetmiş altı (250.576) kişidir⁷⁷. Dolayısıyla, 2019 yılı sonunda ve 7242 sayılı Kanun'un kabul edilerek yürürlüğe girdiği tarihler itibarıyla cezaevlerinin doluluk oranının, kapasitenin üzerinde olduğu açıktır. Diğer taraftan, 7242 sayılı Kanun'un kabulünden önce de belirli dönemlerde aflar ya da erken tahliyeye imkan sağlayan infaz düzenlemeleri vasıtasıyla pek çok hükümlünün tahliyesine imkan sağlandığı da bilinmektedir⁷⁸.

CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler incelendiğinde, çok sayıda hükümlünün ceza infaz kurumu dışına çıkmasına olanak tanındığı görülmektedir⁷⁹. Dolayısıyla, cezaevlerindeki doluluk oranının azaltılmasının, CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerle gözetilen başlıca amaçlardan birisi olduğu söylenebilir⁸⁰. Ancak, bu bağlamda, COVID-19 salgını ile birlikte, ceza infaz kurumlarının halihazırda var olan doluluğunu azaltma ihtiyacının ekstra önem kazanmış olduğunu ve ceza infaz kurumlarında kalmakta olan hükümlülerin sağlıklarının ve hayatlarının korunması gerekliliğinin de 2/2762 Esas No'lu Kanun Teklifi'nin ivedi bir şekilde incelenmesinde ve 7242 sayılı Kanun'un kısa bir süre içerisinde kabul edilerek yürürlüğe koyulmasında etkili olduğunu söylemek mümkündür⁸¹. Bir başka deyişle, her

⁷⁶ Adıgüzel, Onursal, "Türkiye'de 88 bin kapasiteli 137 yeni cezaevi yolda", *euronews*, 15 Temmuz 2019, <https://tr.euronews.com/2019/07/15/turkiye-de-88-bin-kapasiteli-137-yeni-cezaevi-yolda>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁷⁷ T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, "Genel Bilgi", *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Ceza İnfaz Kurumlarımız*, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Çalışmamızın yayımlanmak üzere incelenmesi sürecinde, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 1 Ekim 2021 tarihi itibarıyla bu sayılar, iki yüz elli bir bin iki yüz yirmi dokuz (251.229) kişi kapasiteli üç yüz altmış dokuz (369) ceza infaz kurumu şeklinde güncellenmiştir. Bkz. T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, "Genel Bilgi", *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Ceza İnfaz Kurumlarımız*, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

⁷⁸ Canpolat, Can, "7242 sayılı 'İnfaz' Kanunu Yönünden 'Amaç ve Sistem Sorunu'", *Legal Yayıncılık, Legal Blog*, 25 Nisan 2020, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁷⁹ Bu bağlamda, 7242 sayılı Kanun'la öngörülen düzenlemelerle, yaklaşık doksan bin hükümlünün infaz kurumlarından salıverilmesine imkan sağlandığı belirtilmektedir. Bkz. Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>; Anadolu Ajansı, "CHP, 90 bin kişinin tahliye olduğu yeni infaz düzenlemesinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu", *Haberler.com*, 11 Haziran 2020, <https://www.haberler.com/chp-yeni-infaz-duzenlemesinin-iptali-icin-anayasa-13314417-haberi/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

⁸⁰ Aynı yönde; Öztürk, Gülay, "COVID-19 Salgın Sürecinde Hükümlü ve Tutukluların Yaşam Hakkı", *THD*, Cilt 15, Sayı 166, 2020, s. 1181; Sanıvar, s. 298; Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>; T.C. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, "*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*" *Hakkında Bilimsel Görüş*, 10 Nisan 2020, <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=ceza-ve-guvenlik-tedbirlerinin-infazi-hakkinda-kanun-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-teklifi-hakkinda-bilimsel-gorus.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021), s. 1.

⁸¹ Nitekim, ceza infaz kurumlarının doluluk oranının kapasitenin üzerinde olmasından kaynaklı dönüşümlü yatak kullanımı, kişi başına düşen yaşam alanının azlığı, sağlık ve hijyen koşullarının yetersizliği gibi bazı hususların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 3'ün ihlal edildiğine dair değerlendirmede esas alındığı; bu sayılanların, salgın nedeniyle hastalığın bulaşma riski de göz önünde bulundurulduğunda halihazırdaki koşullarda yaşam hakkını da (AİHS m. 2) ilgilendirir bir durum oluşturduğu belirtilmektedir. Bkz. Öztürk, s. 1181, 1182. Benzer şekilde; Aşçı, Arzu, "7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un İnfaz Hukuku ve Covid-19

ne kadar asli sebep olmasa da, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin ve hatta buralarda görev yapan personelin COVID-19 salgınından zarar görmesinin önüne geçilmek istenmesinin de CGTİHK’de 7242 sayılı Kanun’la öngörülen değişikliklerin yapılmasının tam da ülkemizde salgına karşı giderek artan şekilde önlemlerin alındığı bir döneme tekabül etmesinin sebeplerinden birisi olduğu söylenebilir⁸².

Çalışma konumuz özelinde, CGTİHK’de 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişikliklerin “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” ile ilgili olanlarından hangilerinin doğrudan veya dolaylı nedeninin COVID-19 salgını olduğuna ilişkin açıklamalar ve bunlara dair değerlendirmeler bir sonraki başlık altında yapılacaktır.

IV. “Denetimli Serbestlik Tedbiri Uygulanarak Cezanın İnfazı” Bakımından 7242 Sayılı Kanun’la Yapılan ve COVID-19 Salgını Nedenli Olan Değişiklikler

A. Doğrudan COVID-19 Salgını Nedenli Olan Değişiklikler

CGTİHK’de 7242 sayılı Kanun’la yapılan değişikliklerin hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile ilgili olanları arasında doğrudan COVID-19 salgını nedeniyle düzenlemelerden birisi, CGTİHK’nin geçici 9. maddesinin 5. fıkrasında bulunmaktadır⁸³. Zira bu düzenlemede, “Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması”, hükümde sayılan ve m. 105/A kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilenleri de kapsayan hükümlülerin izinli sayılmalarının nedeni olarak açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, bu izin sürelerinin Sağlık Bakanlığı’nın önerisi üzerine

Salgını Işığında Kısa Bir Değerlendirmesi”, *İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi COVID-19 ve Hukuk Sempozyumu*, M. Sur, M. Kasapoğlu Turhan (Editörler), On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 572, 573.

Ayrıca, Canpolat’a göre de “Covid-19 salgınının ceza evlerinde sebep olduğu bulaş tehlikesi, seçimlerden bu yana dile getirilen ‘af’ meselesinin ‘infaz indirimi’ adı altında da olsa yasama organının gündemine taşınmasını kaçınılmaz hale getirmiştir.” Bkz. Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>.

Keza, Aşçı da İnfaz Kanunu’ndaki değişiklik tartışmalarının çok önceden başladığını ve değişikliklerin altında yatan en önemli amaç infaz kurumlarının doluluğunu azaltmak olduğu halde bu salgının değişikliklerin yapılması sürecini hızlandırdığını belirtmektedir. Bkz. Aşçı, 2021, s. 569-571.

⁸² Aynı yönde; Akgün, s. 7, 8. Alan Akcan’a göre de 7242 sayılı Kanun’la öngörülen değişikliklerde tutukluların durumuna değinilmemesi, bu değişikliklerle öncelikli olarak “cezaevinde kalan hükümlü ve tutukluların bu virüs salgınından zarar görmemesinin amaçlandığı” sonucuna varmayı güçleştirmektedir. Yazar’a göre, bu değişikliklerin asıl nedeni “normal cezaevi standardının üstündeki yoğunluktan dolayı iyileştirme yapılması ihtiyacı”dır. Bkz. Alan Akcan, Esra, “7242 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Genel Değerlendirilmesi”, *Koronavirüs Döneminde Güncel Hukuki Meseleler Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı, (29 - 30 Mayıs 2020)*, Y. Çalışkan, Y. B. Gümrükçüoğlu, Ö. F. Erol, A. Dülger, G. A. Yakacak, Ö. F. Kafalı (Editörler), İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2020, <http://openaccess.ihu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12154/1237/sempozyum14.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (Erişim Tarihi: 08.03.2021), s. 635, 636, 640.

⁸³ Çalışmamızın önceki başlıkları altında da açıklanan bu hüküm şu şekildedir:

“Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle, açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve 106 ncı madde veya diğer kanunlar uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlüler, 31/5/2020 tarihine kadar izinli sayılır. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ayı geçmemek üzere yedi kez uzatılabilir. Bu fıkra uyarınca izinli sayılanlar hakkında 95 ve 97 nci madde hükümleri uygulanır.”

Bu fıkranın ilk hâlinde yer alan “üç kez” ibaresi 7256 sayılı Kanun’la “yedi kez” şeklinde değiştirilmiştir.

Adalet Bakanlığı tarafından birçok defa uzatılmasının sebebi de pandemiden kaynaklanan riskin henüz sona ermemiş olmasıdır.

2/2762 Esas No’lu Kanun Teklifi’nde, geçici m. 9’un 5. fıkrasında yer alan bu hükmün gerekçesi olarak, salgının yayılmasını önlemenin en etkili yolunun insanların birbiriyle olan temasının asgariye indirilmesi olduğu ve bu bağlamda, bu düzenlemeyle, “*ceza infaz kurumlarına ve denetimli serbestlik müdürlüklerine yönelik olarak salgın hastalıktan korunmaya yönelik tedbir alın*”dığı belirtilmektedir. Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamalara göre, 12 Şubat 2021 tarihi itibarıyla, 7242 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihten beri yetmiş sekiz bin dört yüz altmış sekiz (78.468) hükümlü COVID-19 izninde bulunmaktadır⁸⁴. Ancak, daha önce de ifade ettiğimiz gibi, bu düzenlemeyle, söz konusu hükümlüler iznli sayılmak suretiyle denetim dışına çıkarılmış durumdadır⁸⁵. Denetim dışı bir şekilde izinde geçen bu sürelerin CGTİHK’nin 93/1. maddesi uyarınca hükümlülükte geçmiş sayılacak olması, “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” ile güdülen amaca uygunluk göstermemektedir. Halihazırda infaz kurumu dışında, toplumsal ortamda cezaları infaz edilmekte olan kişilerin salgına karşı korunmaları gerekçesiyle tamamen denetim dışına çıkarılması anlamlı değildir. Sokağa çıkış yasağı tedbirinin gerek ülke çapında gerekse bölgesel düzeyde süreklilik arz etmediği bir ortamda, böyle bir uygulamanın kişiler arası etkileşimin en aza indirgenmesini sağlayarak kamu görevlilerinin ve toplumun salgına karşı korunması amacına hizmet ettiği de söylenemeyecektir. Ayrıca, bu düzenlemeyle hükümlülerin korunması ön plana çıkarılmakta olsa da, bu denetimsizliğin gerek hükümlülerin gerekse toplumun güvenliğini riske attığı da söylenebilir. Toplumun güvenliğine ilişkin kaygılardan olsa gerek, 2/2762 Esas No’lu Kanun Teklifi’ne ilişkin olarak verilen genel değerlendirme muhalefet şerhlerinin birinde de geçici m. 9’un 5. fıkrasında yer alan bu hükmü eklenecek bir ifadeyle, belirli bazı suçlardan hüküm giyenlerin bu izinden muaf tutulması gerektiği ifade edilmiş ve fakat bu görüş kabul görmemiştir⁸⁶.

⁸⁴ T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - III”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 18 Şubat 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-iii18022021065928>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Çalışmamızın yayımlanmak üzere incelenmesi sürecinde Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamalara göre; 7242 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihten beri 25 Haziran 2021 tarihi itibarıyla seksen altı bin dokuz yüz on iki (86.912) hükümlü, 30 Eylül 2021 tarihi itibarıyla ise seksen sekiz bin yedi yüz altmış yedi (88.767) hükümlü COVID-19 izninde bulunmaktadır. Görülmektedir ki, COVID-19 izninde bulunan hükümlü sayısı giderek artmaktadır. Bkz. T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - IV”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 28 Haziran 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-iv28062021073737>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021); T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü, “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - V”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 1 Ekim 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-v01102021070338>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

⁸⁵ “COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, s. 23.

⁸⁶ Muhalefet şerhinde, hüküm giyenlerin izinden muaf tutulması önerilen suçlar; TCK’deki kasten öldürme suçları (m. 81, m. 82 ve m. 83), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (m. 102, m. 103, m. 104, m. 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (m. 132, m. 133, m. 134, m. 135, m. 136, m. 137, m. 138), TCK’nin ikinci kitabının dördüncü kısmının dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci bölümlerinde tanımlanan suçlar, TMK kapsamına giren suçlar ve TCK’nin 86. maddesine 3. fıkrasına eklenmesi teklif edilen, kadına karşı işlenen kasten yaralama suçudur. Bkz. “Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya ile 57

Bunlara ilaveten, izinli olduğu süre zarfında suç işleyen bir hükümlü hakkında CGTİHK m. 105/A-7 uyarınca denetimli serbestliğin düşmesine ve bu hükümlünün açık ceza infaz kurumuna gönderilmesine karar verildiği takdirde, CGTİHK'nin 93/1. maddesinde, bu hükümlü teslim olana ya da yakalanana kadar geçecek sürenin hükümlülükte geçmiş sayılmayacağına dair bir ibare de bulunmamaktadır. Bu durum, doktrinde, bu sürenin hükümlülükte geçmiş sayılacağı ve fakat bunun yerinde olmadığından bahisle eleştirilmekte ve bu doğrultuda bir kanuni düzenleme yapılması gerektiği vurgulanmaktadır⁸⁷.

Geçici m. 9/5'te yer alan düzenlemeye ek olarak, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9'un 3. fıkrasıyla, m. 105/A-6'da öngörülen ve hükümlünün ceza infaz kurumundan ayrıldıktan sonra, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne başvurması gereken beş günlük sürenin 1 Ocak 2021 tarihine kadar "yirmibeş gün" olarak uygulanacağını öngörülmüş olması da doğrudan COVID-19 salgını nedenidir. 2/2762 Esas No'lu Kanun Teklifi'nde, geçici nitelikteki bu düzenlemenin gerekçesi olarak, "*ülkemizde de etkisini gösteren salgın hastalık (Covid-19)*"ın varlığı açıkça zikredilmiştir. Böylece, aşağıda da m. 105/A-6 ile bağlantılı olarak ifade edeceğimiz üzere, hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına kararı verilmiş olan bir hükümlünün bu infaz usulünden yararlanmak suretiyle toplumsal ortamda kalmaya devam edebilmesi açısından, hükümlü lehine, 1 Ocak 2021 tarihine kadar süren geçici bir düzenleme yapılmıştır. Diğer taraftan, geçici m. 9/5 uyarınca belirli hükümlülere verilen izin süresi, son olarak, "salgın riskinin ortadan kalkmamış olduğu" gerekçesiyle 31 Mart 2021 tarihinden itibaren iki ay süreyle uzatıldığı halde, 1 Ocak 2021 tarihinden sonra geçici m. 9/3'teki hükmün uygulanmasına devam edilmesine ilişkin herhangi bir adım atılmış değildir.

Bunların dışında, çalışmamızın bir sonraki başlığı altında kısaca değineceğimiz üzere, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9/1 ve m. 9/6 düzenlemeleriyle de bazı hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmeleri kolaylaştırılmıştır.

B. Dolaylı Olarak COVID-19 Salgını Nedenli Olan Değişiklikler

CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile ilgili olanlarından bazıları da dolaylı olarak COVID-19 salgını nedenidir. Bir başka deyişle, 7242 sayılı Kanun'la, CGTİHK'de değişiklik öngören bu hükümlerin kabulünün asli nedeni COVID-19 olmasa da, ceza infaz kurumlarının doluluk oranının azaltılarak ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin salgından zarar görmesinin engellenmek istenmesinin de böyle bir dönemde bu hükümlerin kabulünde etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda, CGTİHK'nin 105/A maddesinin 1., 2. ve 6. fıkralarında ve geçici 6. maddesinde yapılan değişikliklerin bu nitelikte olduğu söylenebilir.

Milletvekilinin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2762) ve Adalet Komisyonu Raporu", s. 85.

⁸⁷ Bkz. "COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri", s. 24. Ayrıca, CGTİHK m. 105/A-7'de bulunan düzenlemeye yönelik eleştiriler için bkz. dn. 50.

CGTİHK'nin 105/A maddesinin 1. ve 2. fıkralarında 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, düzenlemenin eski hâlinde ilk fıkrada yer alan altı ay süresince kesintisiz bir şekilde açık cezaevinde bulunma ve çocuk eğitimevinde toplam cezanın beşte birini tamamlama şartları ile ikinci fıkrada yer alan açık ceza infaz kurumuna ayrılma koşullarının oluşmasından itibaren altı aylık sürenin geçmiş olması şartı kaldırılmıştır. Esasen bu şartlar CGTİHK'nin geçici 4. maddesi uyarınca 31 Aralık 2020 tarihine kadar askıya alınmış; bir başka deyişle, uygulanmamakta olduğundan, bu değişiklik köklü bir değişiklik olarak kabul edilmemektedir⁸⁸. Buna rağmen, bu değişikliklerle, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazından yararlanma şartlarının kâğıt üzerinde de olsa hükümlüler lehine genişletildiği açıktır. Yine CGTİHK'nin 105/A maddesinin 6. fıkrasında yapılan değişiklikle de hükümlünün ceza infaz kurumundan ayrıldıktan sonra, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne başvurması gereken üç günlük süre beş güne çıkarılmıştır. Dahası, yukarıda da belirttiğimiz gibi, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9'un 3. fıkrası ile de bu beş günlük sürenin, 1 Ocak 2021 tarihine kadar, "yirmibeş gün" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Madde 105/A-6'da yapılan değişiklikle, ayrıca, hükümlünün ceza infaz kurumundan ayrıldıktan sonra, bu süreler içinde, talebinde belirttiği denetimli serbestlik müdürlüğüne müracaat etmemesi hâlinde cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının infazı için kapalı ceza infaz kurumuna değil, açık ceza infaz kurumuna gönderileceği öngörülmüştür. Bahsi geçen m. 105/A-6'da yapılan değişiklikle, hükümlünün denetimli serbestlik müdürlüğüne başvurması gereken üç günlük sürenin beş güne çıkarılmış olmasının da hakkında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına karar verilmiş olan bir hükümlünün bu infaz usulünden yararlanmak suretiyle toplumsal ortamda kalmaya devam edebilmesi açısından lehe olduğu izahtan varestedir.

Geçici 6. maddede 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler incelendiğinde ise öncelikle belirtmek gerekir ki, CGTİHK'ye eklenen geçici m. 6 ile, bazı suçlar istisna tutulmak kaydıyla, 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından m. 105/A'nın 1. fıkrasında yer alan "bir yıl"lık sürenin hükümlünün erken tahliyesine imkan sağlayacak şekilde "iki yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştü. Bu maddede 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle ise yine belirli suçlar hariç olmak üzere 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından m. 105/A'nın 1. fıkrasında yer alan bu "bir yıl"lık sürenin hükümlünün erken tahliyesine imkan sağlayacak şekilde "üç yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Ayrıca, geçici m. 6'ya yeni eklenen bir hüküm ile (f. 3), bahsi geçen bu hükmün kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan iyi hâlli hükümlüler hakkında da uygulanacağı kabul edilmiştir. Yapılan bu değişikliklerle, düzenlemede hariç tutulan suçlar dışındaki suçlardan hüküm giyenler bakımından denetimli serbestlik süresinin kapsamı genişletilmiştir⁸⁹.

Bunların yanı sıra, geçici m. 6'ya 7242 sayılı Kanun'la eklenen 2. fıkrayla, bazı suçlar istisna tutulmak kaydıyla, 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan kadın hükümlüler ile yetmiş yaşını bitirmiş olan hükümlüler hakkında,

⁸⁸ Bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 99.

⁸⁹ Akalın / Kaya / Sayan, s. 101; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 824, 825, dn. 169.

Geçici m. 6'nın ilk fıkrasında 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, istisna tutulan suçlara eklenen ve fakat 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenmiş ve hükmün ilk hâlinde istisna kapsamında tutulmamış olan suçlar bakımından hükümlünün lehine olan kanunun uygulanması (m. 105/A'nın 1. fıkrasında yer alan "bir yıl"lık sürenin "iki yıl" olarak uygulanmasına devam edilmesi) gerektiğine ilişkin görüş için bkz. dn. 32.

m. 105/A'nın 3. fıkrasında yer alan "iki yıl"lık sürenin hükümlünün erken tahliyesine imkan sağlayacak şekilde "dört yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Keza, aynı fıkrayla, bahsi geçtiği üzere belirli suçlar hariç olmak üzere 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından, maruz kaldıkları ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatlarını yalnız idame ettiremeyen altmışbeş yaşını bitirmiş hükümlülerin koşullu salıverilmeleri için ceza infaz kurumunda geçirmeleri gereken sürelerin ise azami süre sınırına bakılmaksızın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı usulüyle infaz edilebileceği kabul edilmiştir. Üstelik, bu hükümlülerin ağır bir hastalık, engellilik veya kocama hâlinin Adlî Tıp Kurumunca düzenlenen bir raporla belgelendirilebileceği gibi, Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenen ve fakat Adlî Tıp Kurumunca onaylanmayan bir raporla da belgelendirilebilmesi mümkün kılınmıştır. Bundan başka, geçici m. 6'nın 2. fıkrasında yer alan bu hükümlerin de kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan iyi hâlli hükümlüler hakkında da uygulanacağı öngörülmüştür (geçici m. 6/3). Böylelikle, 7242 sayılı Kanun'la yapılan bu değişikliklerle de geçici m. 6/2'de belirlenen kategorilere giren ve düzenlemede hariç tutulan suçlar dışındaki suçlardan hüküm giyenler bakımından denetimli serbestlik süresinin kapsamı genişletilmiştir.

Yukarıda anlatılanların dışında, CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan ve hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile doğrudan ilgili olmayan bazı değişiklikler de dolaylı olarak bu infaz usulüne ilişkin uygulamayı etkilemektedir. Bu bağlamda, örneğin, CGTİHK'nin 107. maddesinin 2. fıkrasında yer alan, bazı suçlar hariç olmak üzere, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanların koşullu salıverilmeden yararlanabilmeleri için infaz kurumunda çekmeleri gereken süre, cezanın üçte ikisinden yarısına düşürülmüştür⁹⁰. Ayrıca, daha önce de belirttiğimiz gibi, CGTİHK'nin geçici 6. maddesine 7242 sayılı Kanun'la eklenen 4. fıkra da 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından çocuk hükümlülerin infaz kurumunda geçirdikleri sürelerin hesaplanmasında onların lehine bir düzenlemedir⁹¹. Dahası, suç işlemek için örgüt kurmak, yönetmek veya örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı süreli hapis cezasına mahkûm olan hükümlülerin, koşullu salıverilme oranı üçte ikiden fazla olan suçlardan dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için infaz kurumunda geçirmeleri gereken süre cezalarının dörtte üçü iken, CGTİHK m. 107/4'te yapılan değişikliklerle birlikte üçte ikisi haline gelmiştir. Bunlara ilaveten, hapis cezasının denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile dolaylı şekilde ilgili değişikliklere örnek olarak, CGTİHK'nin açık ceza infaz kurumlarında cezanın infazına ilişkin 14. maddesinde 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerden de söz edilebilir⁹². Nitekim, bu değişikliklerle, cezası doğrudan açık ceza infaz kurumunda infaz edilebilecek olan

⁹⁰ Bununla birlikte, esasen 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik öncesinde de CGTİHK'ye 671 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen ve daha sonra 6757 sayılı Kanun'la kanunlaşan geçici m. 6'da, belirli suçlar hariç olmak üzere, 1 Temmuz 2016 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından m. 107'nin 2. fıkrasında yer alan "üçte iki"lik oranın "yarısı" olarak uygulanacağı öngörülmüş durumdaydı. Ayrıca, örnek hesaplama için bkz. Atalay, s. 1241.

⁹¹ Zira CGTİHK m. 107/5 uyarınca, "Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün onbeş yaşını dolduruncaya kadar infaz kurumunda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır."

Örnek hesaplama için bkz. Atalay, s. 1242; Çakır, s. 694.

⁹² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 91 vd.; Yenidünya, s. 46 vd.

hükümlülerin kapsamı genişletilmiştir⁹³. Ayrıca, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9/1 düzenlemesiyle de⁹⁴ bazı hükümlülerin kapalı ceza infaz kurumlarından açık ceza infaz kurumlarına ayrılabilmeleri bakımından iyi halli kabul edilebilmeleri kolaylaştırılmıştır. Ek olarak, CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9/6 hükmüyle ise⁹⁵ bazı suçlardan hükümlü olanlar hariç olmak üzere, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği uyarınca açık ceza infaz kurumuna geçişi güç olan pek çok iyi halli hükümlünün, talepte bulunması kaydıyla, açık ceza infaz kurumuna gönderilmesi mümkün kılınmıştır.

Yukarıda açıklanan ve 7242 sayılı Kanun'la öngörülen bütün bu değişiklikler, başta da belirttiğimiz gibi, aslen COVID-19 nedeni değildir. Bu değişikliklerle, esas olarak amaçlanan, ceza infaz kurumlarının doluluk oranının azaltılmasıdır. Diğer taraftan, COVID-19 salgınının hükümlülerin sağlıklarının ve hayatlarının korunması bakımından doğurduğu risklerin engellenmesi de ceza infaz kurumlarının doluluk oranını azaltma ihtiyacına yönelik bu düzenlemelerin kısa bir süre içerisinde kabul edilerek yürürlüğe koyulmasına gerekçe teşkil etmiştir. Ancak, tekrar altını çizmek isteriz ki, bu düzenlemelerle gözetilen asıl amaç, COVID-19 virüsünün bütün dünyada görülmeye başlanmasından gerek önceki gerekse sonraki dönemde ülkemizdeki ceza infaz kurumlarının doluluk oranının fazlalığı ve kapasitesinin yetersizliğidir. Esasen infaz hukuku sistemimizde cezaevlerinin doluluk oranını azaltmaya yönelik düzenlemeler ilk defa yapılmamakta olup geçmişte yapılan benzer düzenlemelerin varlığına rağmen bahsi geçen

⁹³ CGTİHK m. 14/2'de yer alan düzenlemenin 7242 sayılı Kanun'la değiştirilmiş hâli şöyledir:

“Aşağıdaki hâllerde hükümlüler hakkında verilen cezalar doğrudan açık ceza infaz kurumlarında yerine getirilir:
a) *Terör suçları, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçları ile örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ve cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan mahkûm olanlar ile ikinci defa mükerrir olanlar ve koşullu salıverilme kararının geri alınması nedeniyle cezayı aynen infaz edilenler hariç olmak üzere, kasıtlı suçlardan toplam üç yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olanlar.*

b) *Taksirli suçlardan toplam beş yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm olanlar.*

c) *Adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilenler.*

d) *9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu gereğince tazyik hapsine tabi tutulanlar.”*

⁹⁴ Hüküm şu şekildedir:

“5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde ve 220 nci maddesinde düzenlenen suçlardan, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan ve 3713 sayılı Kanun kapsamına giren suçlardan hükümlü ve tutuklu olanlar ile Kanunun 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında kalan hükümlü ve tutuklular hakkında verilenler hariç olmak üzere; 30/3/2020 tarihinden önceki eylemler nedeniyle Kanunun 39 ilâ 46 ncı maddeleri uyarınca verilen disiplin cezası ve tedbirleri, infaz edilmeleri kaydıyla 48 inci maddedeki süre ve karar şartı aranmaksızın idare ve gözlem kurulunca verilecek iyi hâl kararı üzerine kaldırılır. 55 inci madde hükümleri saklıdır.”

⁹⁵ Hüküm şu şekildedir:

“Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar hariç olmak üzere, toplam hapis cezası on yıldan az olanlar bir ayını, on yıl ve daha fazla olanlar ise üç ayını kapalı ceza infaz kurumunda geçirmiş olan iyi hâlli hükümlülerden ilgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmalara bir yıl veya daha az süre kalanlar, talepleri hâlinde açık ceza infaz kurumlarına gönderilebilirler. Bu hükümlüler, açık ceza infaz kurumlarında barındırılır. İlgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya, beşinci fıkrada belirtilen süreler içinde hak kazandıkları takdirde beşinci fıkra uyarınca izinli sayılırlar. Beşinci fıkrada belirtilen sürenin tamamlanmasından sonra ise açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanıp kazanmadıklarına bakılmaksızın, 95 inci maddede düzenlenen izin hakkından yararlanırlar. Bu fıkra hükmü 31/07/2021 tarihine kadar uygulanır.”

Bu fıkranın ilk hâlinde yer alan “31/12/2020” ibaresi 7256 sayılı Kanun'la “31/7/2021” şeklinde değiştirilmiştir. Çalışmamızın yayımlanmak üzere incelenmesi sürecinde ise bu ikinci ibare de 7331 sayılı Kanun'la “30/11/2021” şeklinde değiştirilmiştir.

doluluk oranının kapasiteyi aşan boyutlara ulaştığı bir gerçektir. Nitekim, çalışmamızda bahsi geçen geçici m. 4 ve geçici m. 6 hükümlerinin CGTİHK'ye ilk defa eklenmesinin ardından 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklere kadar da ceza infaz kurumlarındaki hükümlü sayısının artmaya devam ettiği açıktır⁹⁶. Kaldı ki, hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı kurumunun 2012 yılında hukuk sistemimizde yerini almasının dahi başlı başına cezaevlerindeki doluluk oranının bir miktar da olsa azalması sonucunu doğurması gerekirken, hükümlü sayısında sadece kısa bir süreliğine azalma yaşandığı ve fakat sonrasında, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü sayısının artmaya devam ettiği bilinmektedir⁹⁷. Ceza infaz kurumlarındaki yoğunluğun azaltılmasına yönelik bu gibi girişimlere rağmen bu kurumlara giren hükümlü sayısının artmasında ise cezasının infazına toplumsal ortamda devam edilmesine karar verilen pek çok hükümlünün yeniden suç işleyerek ceza infaz kurumuna dönmesinin etkili olduğu ifade edilmektedir⁹⁸. Bir başka deyişle, ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmaya yönelik bu tür düzenlemeler cezanın önleme amacının gerçekleştirilebilmesi bakımından olumsuz bir rol oynamış ve nihayetinde, asıl amaçlanan şey olan ceza infaz kurumlarındaki yoğunluğun azaltılması da sağlanamamıştır. Dolayısıyla, ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmaya yönelik bu tür düzenlemeler ancak kısa süreli olarak etkili olmakta ve uzun vadede sorunun çözümünü sağlamamaktadır⁹⁹. Bu bağlamda, ceza infaz kurumlarının doluluk oranının azaltılmasına yönelik olarak 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler bakımından, her ne kadar dönemin şartları itibarıyla hükümlülerin sağlıklarının ve hayatlarının korunmasının önemi göz ardı edilemez olsa da, hükümlülerin ceza infaz kurumunda çok az kalması ya da hiç kalmaması sonucunu doğuran nitelikteki bu düzenlemelerin cezanın infazı ile ulaşılmak istenen temel amaçlara (CGTİHK m. 3) ulaşılmasını engelleyici bir rol oynayabileceği söylenebilir¹⁰⁰. Bu da suç işlemiş kişiler ıslah edilerek topluma kazandırılmadığı için toplumun güvenliğini riske atmak

⁹⁶ Bkz. Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>; Özgenç, İzzet / Bayraktarlı, İhsan Yılmaz, "İnfaz Kurumlarındaki Hükümlü Sayısındaki Artış Sorunu ve Çözüm Önerisi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 1, 2019, s. 136, 137.

⁹⁷ Bkz. Özgenç / Bayraktarlı, s. 136.

⁹⁸ Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>; Özgenç / Bayraktarlı, s. 138.

⁹⁹ Nitekim, ülkemizde muhtelif zamanlarda af ve benzeri müesseselere başvurulduğu; bu bağlamda, denetimli serbestlik ve koşullu salıverilme kurumlarının da dolaylı olarak af sağlama amaçlı kullanıldığı ve fakat bunların kalıcı çözüm sağlamadığı ve cezaevlerindeki yoğunluğun yine arttığı çeşitli yazarlarca da ifade edilmektedir. Bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>; Alan Akcan, s. 657. Benzer şekilde; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 12 vd.

Kaldı ki, ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmak amaçlı olarak 7242 sayılı Kanun'la yapılan ve hükümlülerin ceza infaz kurumlarından çıkabilmeleri için lehlerine nitelikte olan değişiklikler çerçevesinde istisna kapsamında tutulan suçlardan mahkûm olanların, zaten infaz kurumlarında kalanların yoğunluğunu oluşturduğu ve bu nedenle de bu değişikliklerin hedeflenen amacı gerçekleştirmekten uzak olduğu belirtilmektedir. Bkz. Özgenç / Sözüer / Koca, s. 10, 14; Alan Akcan, s. 657.

¹⁰⁰ Aynı yönde; Canpolat, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>.

Nitekim, *Mahmutoğlu* da bir sorun teşkil ettiğini düşündüğü bu durumun, ileride mağdurların fail olması ihtimalini dahi artırabileceğini ve adalet ilkesi ve kamu vicdanı bakımından göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>.

Yenidünya ise cezanın koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ilişkin olarak, bu infaz usulünün Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararlarındaki kılavuz ilkelere uygunluk göstermediğini; zira bu kurumun şartla salıvermenin uygulanma imkanını genişleten bir nitelik taşıdığını ve istisna kapsamındaki suçlar dışında, "şekli birtakım koşulların sağlanması ve belirli sürelerin geçirilmesiyle tatbik imkanı bulabilen", formaliteden ibaret ve infazdan beklenen amaçlarla bağdaşmayan bir nitelik taşıdığını ifade etmektedir. Bkz. *Yenidünya*, s. 62, 63, 72.

anlamına geldiği gibi ceza infaz kurumlarının yoğunluğuyla ilgili sorunun devam etmesine de yol açacaktır. Bu nedenle, COVID-19 salgınından kaynaklanan riskler sebebiyle ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmaya yönelik olarak yapılan düzenlemelerde hem hükümlülerin sağlıklarının ve yaşamlarının korunması hem de toplumun güvenliğinin sağlanması göz önünde bulundurularak bir denge kurulması daha yerinde olurdu¹⁰¹. Diğer taraftan, bundan sonraki süreçte ceza infaz kurumlarının doluluk oranının azaltılması amacı çerçevesinde bulunulacak girişimlerde ise gerek 7242 sayılı Kanun'la yapılan düzenlemelerle gerekse bundan önceki düzenlemelerle benimsenen yaklaşımı devam ettirmek yerine, kapsamlı bir çalışmayla kalıcı çözümler üretilmesi ihtiyacı gözden kaçırılmamalıdır¹⁰². Ayrıca, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı kurumunun CGTİHK'de yapılan muhtelif değişikliklerde olduğu gibi salt ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmaya yönelik olarak kullanılmasının, bu infaz usulüyle amaçlananın ne olduğu hususunda tereddüt oluşmasına yol açtığını da belirtmek isteriz.

Bunlara ek olarak, geçici m. 6'nın 1. ve 2. fıkralarında istisna kapsamında tutulması öngörülen suçların belirlenmesinde hangi ölçütlerin temel alındığının belirsiz olması da bir başka sorundur¹⁰³. Gerçekten de geçici m. 6/1'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerle, kime karşı işlendiği fark etmeksizin, kasten yaralama suçunun mağdurun yüzünde sürekli bir değişikliğe yol açtığı hâllerin de (TCK m. 87/2-d) istisna kapsamına alındığı görülmekte olup neden sadece TCK m. 87/2-d'de düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun istisnalar arasına eklendiği ve fakat diğer neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama hallerinin de kime karşı işlendiği önem taşımaksızın bu kapsama alınmadığı anlaşılmamaktadır¹⁰⁴. Nitekim, gerek geçici m. 6

¹⁰¹ Öztürk'ün bu konudaki görüşleri için bkz. Öztürk, s. 1186, 1187.

¹⁰² Bkz. Özgenç / Bayraktarlı, s. 139; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 13. Aynı yönde; Akalın / Kaya / Sayan, s. 118.

Bu bağlamda, bir görüşe göre, ceza infaz kurumlarındaki dönemsel yoğunluktan kaynaklanan sorunun çözümü için "...eşitlik ilkesini gözeten ve adı açıkça af olan bir düzenleme" yapılmalı ve sorunun kalıcı olarak çözümü bakımından ise;

"cezaevlerinde doluluğa yol açan suçlarla ilgili bütüncül bir yaklaşımla gerekiyorsa yeni bir ceza politikası ve suçu önleme stratejileri geliştirilmeli, bu konuda yeterli akademik tartışma zemini oluşturulmalı, dönemsel geçici tepkilere dayalı düzenleme yapmaktan kaçınılmalıdır."

Bkz. T.C. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, s. 2, 10.

Diğer taraftan, m. 105/A düzenlemesinin tamamen kaldırılması gerektiğini düşünen Özgenç / Sözüer / Koca'ya göre ise;

"İnfaz Kanununun 105A maddesiyle 107. maddesi hükümlerinin birleştirilerek koşullu salıverilme müessesesi olarak yeniden düzenlenmesi ve dünyada başka bir örneği bulunmayan, adeta iki aşamalı koşullu salıverilme uygulamasından vazgeçilmesi gerekmektedir."

Bkz. Özgenç / Sözüer / Koca, s. 7.

¹⁰³ Aynı yönde; Alan Akcan, s. 651; Öztürk, s. 1184; Yenidünya, s. 66.

¹⁰⁴ Doktrinde, ayrıca, geçici 6. maddenin 1. fıkrasındaki düzenleme yapılırken özensiz bir yaklaşım sergilendiği de belirtilmektedir. Bu bağlamda, örnek olarak ise şu ifadeler yer verilmektedir:

"Şöyle ki, kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış bütün halleri istisna kapsamında iken 7242 s. Kanunla bu istisnalara ayrıca, kasten yaralama suçunun mağdurun yüzünün sürekli değişikliğine sebebiyet vermesi hali eklenmiştir."

Bkz. Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s. 824, 825, dn. 169; Ölmez / Ünal / Karabulut / Kaya, s. 137.

Kanaatimizce, değişiklik öncesinde, ilgili hükümde yer alan ifade *"üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları"* şeklinde olduğundan, 7242 sayılı Kanun'la, "kime karşı işlendiği fark etmeksizin" kasten yaralama suçunun mağdurun yüzünde sürekli bir değişikliğe yol açtığı hâllerin de istisna kapsamına alındığı anlaşılmaktadır. Ancak, bu durumda dahi neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama hâlleri içinden sadece TCK m. 87/2-d'de düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun istisnalar arasına eklenmesindeki amaç anlaşılammakta olup bu da istisna kapsamındaki suçların belirlenmesinde özensiz bir yaklaşım sergilendiği izlenimini uyandırmaktadır.

hükümlerinde gerekse muhtelif bazı hükümlerde bu şekilde belirli suç kategorileri belirlenerek bu suçlardan hüküm giyenlerin istisna kapsamında tutulması, infaz hukukunda suçun değil, suçlunun esas alınması gerekliliğinin göz ardı edildiğinden bahisle de eleştirilmektedir¹⁰⁵. Doktrinde de geçici m. 6/1’de yer alan düzenlemeden bahisle ifade edildiği üzere, “suç temelli katalog istisnaların öngörülmesi ve istisna düzenlemelerin de hukuki ve korunması amaçlanan menfaatleri gözetilen temellere dayanmaması”, infazda eşitsizliğe ve hakkaniyete aykırı uygulamalara yol açıcı niteliktedir¹⁰⁶. Ayrıca, aynı hukuki değeri koruyan ve haksızlık muhtevası itibarıyla birbirine yakın olan suçlardan hüküm giyenlerin farklı uygulamalara tabi tutulmasının, eşitlik ve hukuk devleti ilkeleri bakımından yerinde olmadığı da söylenebilir¹⁰⁷. Bunlara ilaveten, doktrinde, geçici m. 6/2’de yer alan düzenlemeden bahisle, istisna kapsamında tutulan suçların hükümlülerinin, neden bu hükümden yararlanamadıkları konusunda “özel durumları ile engel oluşturan durumları açısından rasyonel bir açıklama getirilmesi” gerektiği; aksi takdirde, bu düzenlemeden bazı hükümlülerin yararlanamamasının “sübjektif ölçütler içerdiği ve bu ölçütlerin daha evvel işlenen suçlarla bir ilgisinin olmaması sebebiyle” infazda eşitlik ilkesi bakımından ve insani açıdan yerinde olmadığı ifade edilmektedir¹⁰⁸. Bunların dışında, geçici m. 6’nın 1. ve 2. fıkralarında öngörülen istisnaların arasında farklılıklar olması da “istisnalar içinde istisnalar yaratma”nın sakıncalı sonuçlara yol açabileceğinden bahisle eleştirilmektedir¹⁰⁹. Sonuç olarak, cezanın koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı kurumuyla ilgili

¹⁰⁵ Bkz. Özbek, *İnfaz Hukuku*, s. 376; Özbek, Veli Özer, “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Değerlendirmelerimiz”, *CHD*, Yıl: 15, Sayı: 42, Nisan 2020, s. 302-303; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 7. Aynı yönde; Akalın / Kaya / Sayan, s. 95, 115; Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>; Sanıvar, s. 298.

¹⁰⁶ Bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 102, 116.

Bu bağlamda hem Akalın / Kaya / Sayan hem de Mahmutoğlu tarafından, TCK m. 87/2-d’ye giren hâllerin istisna kapsamında tutulmuş olmasına karşın, TCK m. 87/4 (kasten yaralama neticesinde ölüm meydana gelmesi) kapsamına giren hâllerin, ortada çok daha ağır bir haksızlık mevcut olmasına rağmen, istisnalar arasına alınmamış olması örnek verilerek eleştiri konusu edilmektedir. Keza, Mahmutoğlu’nun verdiği bir başka örnek uyarınca, cinsel taciz suçundan hükümlü bir kişi bu düzenlemeden yararlanamazken fuhuş suçundan hükümlü bir kişinin yaralanabilmesi de yerinde değildir. Bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>; Akalın / Kaya / Sayan, s. 102.

Ayrıca, suç temelli katalog istisnaların öngörülmesi nedeniyle, söz konusu düzenlemenin kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından yetersiz kaldığı da ifade edilmektedir:

“Diğer yandan; 7242 sayılı Kanun’un kamuoyunda bilinen düzenleniş gerekçelerinden biri de, kadına yönelik şiddetin önlenmesidir. Ancak yalnızca eşe karşı işlenen yaralama suçlarında denetimli serbestlik süresi bir yıl ile sınırlı kalırken; failin aralarında karı - koca ilişkisi bulunmayan kadına karşı (örnek olarak; eski eş, sevgili) yaralama suçunu işlemesi halinde, denetimli serbestlik süresi üç yıl olarak uygulanacaktır. Haliyle; suç temelli katalog istisnaların öngörülmesi neticesinde, Kanun’un gerekçesine ve amacına aykırı şekilde, kadına karşı cinsiyet temelli şiddetin önlenmesi için yeterli ve gerekli düzenlemenin yapılmadığı ve kadına şiddetin yalnızca aile içerisinde olmadığının göz ardı edildiği anlaşılmaktadır.”

Bkz. Akalın / Kaya / Sayan, s. 102.

¹⁰⁷ Bkz. Koca / Üzülmöz, s. 630-632, dn. 175; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 14.

Bunun yanı sıra, söz konusu düzenlemeler COVID-19 salgını sırasında görüşülerek kabul edilmiş olduğu için, bu değişikliklerden yararlanamayan hükümlüler bakımından hastalığa yakalanma riskinin devam ettiği ve fakat mutlak bir hak olan yaşam hakkının korunmasından yararlanabilecek olan kişiler arasında bir ayırım yapılamayacağı; aksi halde, AIHS m. 14’ün ihlalinin gündeme gelebileceği de belirtilmektedir. Öztürk, s. 1184.

¹⁰⁸ Zira söz konusu düzenleme, kişisel durumları gereği haklarındaki hükmün ceza infaz kurumu koşullarında infaz edilmesinin zorluğuna dayalı bir hükümdür. Ayrıca, Yazar, maruz kaldığı ağır bir hastalık, engellilik veya kocama nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremediği tıbbi bir raporla belirlenen bir hükümlünün cezasının infazına işlediği suç tipi dikkate alınmak suretiyle ceza infaz kurumunda devam edilmesini de yerinde bulmamaktadır. Bkz. Yenidünya, s. 67, 68.

¹⁰⁹ Bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>. Aynı yönde; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 11.

düzenlemelerden yararlanabilecekler bakımından belirli istisnalar öngörülmesi isteniyorsa, belirli suç kategorileri oluşturularak bu suçlardan hüküm giyenlerin ceza infaz kurumlarında daha uzun süre kalmalarının sağlanması yerine, tehlikelilik, mükerrirlik, itiyadi suçluluk gibi suçluya ve toplumun güvenliğine ilişkin özellikler göz önünde bulundurularak bu belirlemelerin yapılması cezanın infazıyla güdülen amaçları gerçekleştirme bakımından daha yerinde olacaktır¹¹⁰.

Son olarak, CGTİHK'nin geçici 6. maddesinin 2. fıkrasına 7242 sayılı Kanun'la eklenen düzenlemenin a bendinde kanun yapım tekniği açısından da bir isabetsizlik bulunduğu düşüncesinde olduğumuzu belirtmek isteriz. Daha evvel de açıkladığımız üzere, bahsi geçen hükümde sıfır-altı yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlülerin yanı sıra, "yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler" hakkında da m. CGTİHK m. 105/A-3'te yer alan "iki yıl"lık sürenin "dört yıl" olarak uygulanacağı öngörülmüştür. Bu düzenlemede sözü edilen "iki yıl"lık süre, m. 105/A-3'ün a bendinde yer almaktadır. Hükmün a bendinde yer alan bu düzenleme ise sıfır-altı yaş grubunda çocuğu bulunan "kadın" hükümlülere özgü niteliktedir. Bir başka deyişle, bahsi geçen m. 105/A-3-a'da sadece sıfır-altı yaş grubu çocuğu bulunan kadın hükümlülere yönelik olarak genel kuraldan ayrılmış ve bu hükümlülerin koşullu salıverilmelerine bir değil, iki yıl kalmış olma şartı öngörülmüştür. Bu nedenle, CGTİHK geçici m. 6/2-a'da, yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler hakkında m. 105/A'nın üçüncü fıkrasında yer alan "iki yıl"lık sürenin "dört yıl" olarak

¹¹⁰ Bkz. Koca / Üzülmüş, s. 630-632, dn. 175; Özbek, Nisan 2020, s. 302, 303. Aynı yönde; Özgenç / Sözüer / Koca, s. 15; Öztürk, s. 1185.

Benzer şekilde, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı usulünün kaldırılması gerektiğini düşünen *Mahmutoğlu* da içinde bulunduğumuz dönemin şartlarının COVID-19 nedeniyle kendine özgü olduğunu ve bu şartlar gözetilmek suretiyle mükerrirler, suçu meslek edinenler, itiyadi suçlular ayrımı yapılması ve bu ayrıma göre denetimli serbestlik sürelerinin belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir:

"...mükerrirler, suçu meslek edinenler, itiyadi suçlular ayrımı yapılarak iki ayrı oran belirlenmeli, sistem son derece basit hale getirilmeli, cezaevlerindeki ihtiyacı da gözeterek belki de son bir kez denetimli serbestlik süresi bu ayrıma göre belirlenmelidir."

Bkz. Mahmutoğlu, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>.

Bu bağlamda, *Özbek* ise belirlenen suç kategorilerindeki suçlardan hüküm giyenlerin ceza infaz kurumlarında daha uzun süre kalmalarının sağlanmasının bu hükümlülerin topluma kazandırıldığı anlamına gelmediğini; bu tür uygulamaların bilimsel olmayan tartışmalara yol açtığını ve bu uygulamalarla kamuoyu bakımından tatmin edici sonuçlar da elde edilemeyeceğini; bu durumun mevcut düzenlemelerde sık aralıklarla değişiklikler yapılmasını gerektirdiğini ve bunun da cezaların önleme amacının sorgulanmasına yol açtığını belirtmektedir. İlâveten, Yazar'a göre de muhtelif düzenlemeler bakımından belirli suç grupları oluşturularak bu gruplar kapsamına girenlerin düzenlemelerden yararlanabileceklerin dışında bırakılması, eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğurmakta olup adaleti ortadan kaldırır. Bu bakımdan, Yazar; "hukuk biliminde kişisel olarak belirlenecek ve kişiden kişiye değişebilecek önceliklere ve buna uygun olarak yaratılacak 'kırmızı çizgilere' göre değil, hukukun temel ilkelerine göre hareket" edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. *Özbek*, Nisan 2020, s. 302, 303, 306-308; *Özbek*, *İnfaz Hukuku*, s. 376. Diğer taraftan, diğer yazarlar gibi "suça bağlı ayrımın eşitlik prensibine ve adalet ilkesine uygun düşmediği" görüşünde olan *Yenidünya* ise denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı bakımından kapsam dışı bırakılan suçların, ceza ağırlıklarına göre belirlenmesi gerektiği düşüncesindedir. Yazar, istisna tutulan suçların sayma suretiyle belirlenmesinin teknik olarak yerinde olmadığını ve bu sınırlandırmanın kanun koyucunun subjektif tercihlerine dayandığını gösterdiğini; böyle bir sınırlandırmanın hakkaniyete aykırı sonuçlara yol açacağını ve halihazırda da kapsam dışı bırakılan suçlardan haksızlık içeriği itibarıyla daha ağır olan suçların ilgili hükümde yer almadığını belirtmektedir. Bkz. *Yenidünya*, s. 66, 72.

Buna karşın, infaz hukukunda suçtan ziyade suçlunun esas alınması gerektiğini belirten *Akalın / Kaya / Sayan* ise "herhangi istisna, ayırım ve tarih belirtmeden basit, yeknesak ve eşitlikçi düzenlemelerin yapılması gerektiği" düşüncesindedir. Bu bağlamda, Yazarlar;

"Failin suç işlediği zamanki yaşı, özel tehlikelilik hali ve ceza infaz kurumlarında cezasını çekerken mevcut durumu dikkate alınarak, bir kısım istisnaların öngörülmesi elbette mümkün olmakla birlikte, aynı miktarda hapis cezasını alan kişilerin dün, bugün ve yarın aynı sürede ceza infaz kurumlarında kalması sağlanmalıdır."

açıklamalarını yapmaktadır. Bkz. *Akalın / Kaya / Sayan*, s. 116.

uygulanacağıının öngörülmesi yerine, geçici m. 6'nın 2. fıkrasına yetmiş yaşını bitirmiş hükümlüler bakımından ayrı bir bent eklenmesi teknik açıdan daha yerinde olurdu. Bir diğer anlatımla, geçici m. 6'nın 2. fıkrasında diğer iki bent dışındaki ayrı bir bentte, yetmiş yaşını bitirmiş ve koşullu salıverilmesine dört yıl veya daha az süre kalmış hükümlülerin de CGTİHK'nin 105/A maddesinin 1. ve 2. fıkralarında düzenlenen infaz usulünden yararlanabileceğinin öngörülmesi daha isabetli olurdu.

SONUÇ

Hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı, 5275 sayılı Kanun'a 2012 yılında eklenen m. 105/A'da yer alan düzenleme ile hukuk sistemimize girmiştir. Bu infaz usulünden yararlanan hükümlülerin cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısımları, "denetimli serbestlik" tedbiri uygulanmak suretiyle infaz kurumu dışında, toplumsal ortamda infaz edilmektedir. Yürürlüğe girmesinin ardından, muhtelif zamanlarda kabul edilen çeşitli kanunlarla, bu infaz usulü ile ilgili geçici ve kalıcı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden sonuncusu, 14 Nisan 2021 tarihinde kabul edilen ve 15 Nisan 2020 tarihli ve 31100 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 sayılı Kanun'la gerçekleştirilmiştir. 7242 sayılı Kanun'a esas teşkil eden 2/2762 Esas No'lu "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" 31 Mart 2020 tarihlidir. Dolayısıyla, bahsi geçen Kanun birkaç hafta içerisinde incelenerek kabul edilmiş ve yürürlüğe koyulmuştur. Bu Kanun Teklifi'nin öncesinde, uzunca bir zamandır kamuoyunun gündemini meşgul eden af tartışmalarının ve ceza infaz kurumlarının kapasitesinin üstünde doluluk oranı sorununun var olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, söz konusu zaman aralığı WHO tarafından COVID-19'un pandemi ilan edilmesinin ve ülkemizde de ilk COVID-19 vakasının görülmesinin hemen akabinde, virüsün ülkemizdeki bütün illere yayılmış olduğu ve yayılım hızının azaltılabilmesi için giderek artan şekilde tedbirlerin alındığı bir döneme tekabül etmektedir. Diğer taraftan, 7242 sayılı Kanun'un kabulü, pek çok tartışma ve eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Bu tartışma ve eleştiriler, söz konusu Kanun'un kabul edilerek yürürlüğe koyulmasında neden aceleci davranıldığı sorusunun doğmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda, çalışma konumuz özelinde, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazıyla ilgili olarak CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin COVID-19'la bir bağlantısının olup olmadığının incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

CGTİHK'de 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler bir bütün olarak incelendiğinde, bu değişikliklerle gözetilen başlıca amaçlardan birinin daha çok sayıda hükümlünün ceza infaz kurumu dışına çıkmasının sağlanması suretiyle ceza infaz kurumlarındaki doluluk oranının azaltılması olduğu görülmektedir. Ancak, bazı insan hakları komiteleri, dernekler ve çeşitli uluslararası örgütler ile bu örgütlerin kuruluş ve ofisleri gibi uluslararası alanda tanınan çeşitli çevreler tarafından da 2020 yılının Mart ayında dile getirildiği üzere ceza infaz kurumlarındaki doluluk oranı ile diğer şartların hükümlülere virüsün bulaşması riskini artırması, ceza infaz kurumlarında kalmakta olan hükümlülerin ve hatta buralarda görev yapan personelin ve genel olarak toplumun sağlıklarının ve hayatlarının korunması gerekliliğine bağlı olarak ceza infaz kurumlarındaki yoğunluğun azaltılması ihtiyacının ekstra önem kazanmasında ve 7242 sayılı Kanun'un ivedi bir şekilde kabul edilerek yürürlüğe koyulmasında etkili olmuştur. Diğer taraftan,

CGTİHK'ye 7242 sayılı Kanun'la eklenen geçici m. 9'da ise doğrudan COVID-19 salgınının gerekçe gösterildiği geçici düzenlemeler ihdas edilmiştir.

Hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile ilgili olarak 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin doğrudan COVID-19 salgını nedeniyle olanları incelendiğinde, çalışmamızda değindiğimiz ve eleştiri konusu edilebilecek çeşitli hususlar arasında en önemlisi, “denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı” ile güdülen amaç bakımından yerinde olmayan bir şekilde, hükümlülerin izinli sayılmak suretiyle denetim dışına çıkarılmış olmalarıdır. Cezaları, halihazırda infaz kurumu dışında, toplumsal ortamda infaz edilmekte olan bu hükümlülerin salgına karşı korunmaları gerekçesiyle tamamen denetim dışına çıkarılmaları anlamlı olmadığı gibi bu denetimsizliğin gerek hükümlülerin gerekse toplumun güvenliğini riske attığı da söylenebilir. Hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı ile ilgili olarak 7242 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin dolaylı olarak COVID-19 salgını nedeniyle olanları incelendiğinde ise infaz hukuku sistemimizde muhtelif zamanlarda yapılan ve cezaevlerindeki yoğunluğu azaltmaya yönelik olan diğer düzenlemeler gibi bu düzenlemelerin de kısa süreli olarak etkili olacağı ve uzun vadede ceza infaz kurumlarındaki, kapasiteyi aşan doluluk sorununun çözümünü sağlamayacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda, her ne kadar hükümlülerin sağlıklarının ve hayatlarının korunmasının gerekliliği göz ardı edilemez olsa da, geçmişte yapılan muhtelif benzer düzenlemeler gibi bu düzenlemelerin de cezanın infazı ile ulaşılmak istenen temel amaçlara (CGTİHK m. 3) ulaşılmasını engelleyici bir rol oynayabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bunun ise hükümlülerin ıslah edilerek topluma kazandırılabilmesi bakımından olumsuz bir işlev göreceği ve bu nedenle, toplumun güvenliğini riske atmak anlamına geldiği gibi ceza infaz kurumlarının yoğunluğuyla ilgili sorunun çözülememesine de sebep olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, hapis cezasının koşullu salıverilme öncesinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazı usulünün, salt ceza infaz kurumlarının doluluğunu azaltmaya yönelik olarak kullanılmasının yerinde olmadığı ve bu durumun, bu infaz usulünün varlığının ve amacının sorgulanır hale gelmesine yol açtığı da ortadadır. Geline aşamada, benzer yaklaşımlarla benzer sonuçların elde edildiği ve ceza infaz kurumlarındaki kapasiteyi aşan yoğunluğa ilişkin sorunun çözülebilmesi için çok yönlü ve kapsamlı bir çalışmayla, uzun vadeli çözümler üretilmesi gerektiği açıktır.

KAYNAKÇA

“Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya ile 57 Milletvekilinin Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2762) ve Adalet Komisyonu Raporu”, TBMM, Yasama Dönemi/Yılı: 27/3, Sıra Sayısı: 207, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss207.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

“Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Esas No: 2/2762, Tarih: 31 Mart 2020, <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2762.pdf>, (Erişim tarihi: 01.04.2021).

“COVID-19 Salgınının Anayasa Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku, Vergi Hukuku ve Milletlerarası Hukuk Alanında Sebebiyet Verdiği veya Verebileceği Sorunlar ve Bunlara İlişkin Çözüm Önerileri”, İ. Özgenç (Bölüm Editörü), *TÜBA COVID-19 Küresel Salgını: Hukuki Değişim ve Etkileşimler Raporu. COVID-19 Salgını Dolayısıyla Ulusal veya Uluslararası Alanda Ortaya Çıkan/Çıkabilecek Hukuki Sorunların Tespiti ile Bunların Çözümüne Yönelik Öneriler Raporu*, İ. Özgenç, H. Akkanat, H. Çağlar, H. H. Sümer, M. Özekes (Editörler), Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, TÜBA Raporları No: 36, Temmuz 2020, Ankara, s. 11-35.

Adıgüzel, Onursal. “Türkiye’de 88 bin kapasiteli 137 yeni cezaevi yolda”, *euronews*, 15 Temmuz 2019, <https://tr.euronews.com/2019/07/15/turkiye-de-88-bin-kapasiteli-137-yeni-cezaevi-yolda>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Akalın, Kazım Yiğit / Kaya, Müşerref Gözde / Sayan, Naci Mustafa. “7242 sayılı Kanun ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’daki Açık Ceza İnfaz Kurumları, Denetimli Serbestlik Tedbiri ve Koşullu Salıverilme Düzenlemeleri Üzerinde Yapılan Değişiklikler”, *7242 sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklere İlişkin Değerlendirmeler. Türk Ceza Hukuku Derneği Tarafından Hazırlanan Rapor*, 25 Haziran 2020, s. 89-129, <https://www.tchd.org.tr/wp-content/uploads/2020/06/infaz.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Akgün, Mert Hüseyin. “İnfaz Reformu Neler Getiriyor?”, *SETA Perspektif*, Sayı 270, Nisan 2020, <https://setav.org/assets/uploads/2020/04/P270.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Alan Akcan, Esra. “7242 Sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Genel Değerlendirilmesi”, *Koronavirüs Döneminde Güncel Hukuki Meseleler Sempozyumu Bildiri Tam Metin Kitabı*, (29 - 30 Mayıs 2020), Y. Çalışkan, Y. B. Gümrükçüoğlu, Ö. F. Erol, A. Dülger, G. A. Yakacak, Ö. F. Kafalı (Editörler), İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2020, s. 635-658, <http://openaccess.ihu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12154/1237/sempozyum14.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (Erişim Tarihi: 08.03.2021).

Anadolu Ajansı. “CHP, 90 bin kişinin tahliye olduğu yeni infaz düzenlemesinin iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvurdu”, *Haberler.com*, 11 Haziran 2020, <https://www.haberler.com/chp-yeni-infaz-duzenlemesinin-iptali-icin-anayasa-13314417-haberi/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Aşçı, Arzu. “7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un İnfaz Hukuku ve Covid-19 Salgını Işığında Kısa Bir Değerlendirmesi”, *İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi COVID-19 ve Hukuk Sempozyumu*, M. Sur, M. Kasapoğlu Turhan (Editörler), On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 569-584.

Atalay, Osman. “7242 sayılı Yeni İnfaz Yasasının Getirdikleri”, *THD*, Cilt 15, Sayı 166, 2020, s. 1234-1248.

Baker, Luke. “Lock 'em up or let 'em out? Coronavirus prompts wave of prisoner releases”, *Reuters*, 25 Mart 2020, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-prisoners-released-idUSKBN21C38R>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

Canpolat, Can. “7242 sayılı ‘İnfaz’ Kanunu Yönünden ‘Amaç ve Sistem Sorunu’”, *Legal Yayıncılık, Legal Blog*, 25 Nisan 2020, <https://legal.com.tr/blog/genel/7242-sayili-infaz-kanunu-yonunden-amac-ve-sistem-sorunu/>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Çakır, Kerim. “Hapis Cezasının Koşullu Salıverilme Uygulanarak İnfazı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 26, Sayı 2, 2020, s. 669-298.

Demirbaş, Timur. *İnfaz Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2020.

DLA PIPER. *A global anaysis of prisoner releases in response to Covid-19*, Aralık 2020, <https://www.dlapiper.com/en/us/news/2021/03/dla-piper-assists-vulnerable-individuals-in-prisons-around-the-world/>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT). *Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty in the context of the coronavirus disease (Covid-19) pandemic*, 20 Mart 2020, <https://rm.coe.int/16809cfa4b>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

EuroPris. *Overview of European prison services’ responses to the COVID-19 crisis*, 30 Mart 2020, <https://www.euopris.org/wp-content/uploads/2020/06/Overview-Commission-30-March-2020.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

Gökçen, Ahmet / İçer, Zafer. “Hükümlü veya Tutuklunun Kaçması, Öngörülen Sürede İlgili Mercilere Teslim Olmaması Suçları (TCK m. 292, 293; CGTİK m. 97-1, 105-A-8, 58-3)”, *ABÜHFD*, Cilt 8, Sayı 16, 2020, s. 721-765.

IASC. *Interim Guidance. COVID-19: Focus on Persons Deprived of Their Liberty*, Mart 2020, <https://www.euopris.org/wp-content/uploads/2020/03/IASC-Interim-Guidance-on-COVID-19-Focus-on-Persons-Deprived-of-Their-Liberty.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

İnce, Fuat / Evcil, Fatma Yağmur. “Covid-19’un Türkiye’deki İlk Üç Haftası”, *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, 2020, s. 236-241.

Koca, Mahmut / Üzülmöz, İlhan. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2020.

Limoncu, Mustafa. “7242 sayılı Yasa ile İnfaz Düzenlemesi (Teorik Arka Plan ve Yapılan Düzenlemeye Genel Bir Bakış)”, *Konya Barosu Dergisi*, Sayı 1, 2020, s. 45-70.

Mahmutoğlu, Fatih Selami. *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin Değerlendirilmesi*, 12 Nisan 2020, <https://www.kanunonder.com.tr/article-read.php?a=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Ölmez, Gökhan / Ünal, Osman Gazi / Karabulut, Efe Can / Kaya, Funda. *İnfaz Hukuku*, 3. Baskı, İ. Özgenç, C. Şahin (Editörler), Seçkin, Ankara, 2020.

Özbek, Veli Özer. “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Değerlendirmelerimiz”, *CHD*, Yıl: 15, Sayı: 42, Nisan 2020, s. 301-312.

Özbek, Veli Özer. *İnfaz Hukuku*, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2021.

Özgenç, İzzet / Sözüer, Adem / Koca, Mahmut. “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin Değerlendirilmesi”, 6 Nisan 2020, <https://hacibayram.edu.tr/turkcemer/bilimselgorus1>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Özgenç, İzzet / Bayraktarlı, İhsan Yılmaz. “İnfaz Kurumlarındaki Hükümlü Sayısındaki Artış Sorunu ve Çözüm Önerisi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 1, 2019, s. 129-139.

Özgenç, İzzet. “‘İzinli’ Olarak İnfaz Kurumu Dışına Çıkarılan Hükümlünün Süresinde İzinden Dönmemesi Halinde Ceza Hukuku Sorumluluğuna İlişkin Yargıtay 16. Ceza Dairesi Kararının Değerlendirilmesi”, *Prof. Dr. İzzet Özgenç Ceza Hukuku Sitesi*, 28 Ağustos 2020,

<https://izzetozgenc.com/makale/>“izinli”-olarak-infaz-kurumu-disina-cikarilan-hukumlunun-suresinde-izinden-donmemesi-halinde-ceza-hukuku-sorumluluguna-iliskin-yargitay-16-ceza-dairesi-kararinin-degerlendirilmesi, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 16. Bası, Seçkin, Ankara, 2020.

Öztürk, Gülay. “COVID-19 Salgın Sürecinde Hükümlü ve Tutukluların Yaşam Hakkı”, *THD*, Cilt 15, Sayı 166, 2020, s. 1176-1188.

Penal Reform International. *Coronavirus: Healthcare and human rights of people in prison*, 16 Mart 2020, <https://cdn.penalreform.org/wp-content/uploads/2020/03/FINAL-Briefing-Coronavirus.pdf>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

Sanıvar, Ramadan. *Modern İnfaz Hukuku ve Koşullu Salıverilme (Şartlı Tahliye) Kurumu*, Seçkin, Ankara, 2020.

Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. *Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic*, 25 Mart 2020, <https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/OPCAT/AdviceStatePartiesCoronavirusPandemic2020.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Şen, Ersan / Başer Berkün, Beyza. “7242 sayılı Ceza İnfaz Kanunu Değişikliği”, *Hukuki Haber*, 14 Nisan 2020, <https://www.hukukihaber.net/7242-sayili-ceza-infaz-kanunu-degisikligi-makale,7705.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Şen, Ersan / Başer Berkün, Beyza. *Ceza İnfaz Kanunu Son Değişiklik Teklifi*, 2 Nisan 2020, <https://sen.av.tr/tr/makale/ceza-infaz-kanunu-son-degisiklik-teklifi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 29 Mart 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru29032021044547>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 28 Mayıs 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru28052021075452>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 30 Temmuz 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru30072021013757>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “7242 Sayılı Kanun Kapsamında Bazı Hükümlüler İçin Uygulanan Covid-19 İzni ile İlgili Duyuru”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 29 Eylül 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/7242-sayili-kanun-kapsaminda-bazi-hukumluler-icin-uygulanan-covid-19-izni-ile-ilgili-duyuru29092021054324>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “Genel Bilgi”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Ceza İnfaz Kurumlarımız*, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “Genel Bilgi”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Ceza İnfaz Kurumlarımız*, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cik-genel-bilgi>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - III”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 18 Şubat 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-iii18022021065928>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - IV”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 28 Haziran 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-iv28062021073737>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü. “Kovid-19 Pandemi Sürecinde Ceza İnfaz Kurumları - V”, *Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü - Duyurular*, 1 Ekim 2021, <https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-v01102021070338>, (Erişim Tarihi: 15.10.2021).

T.C. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı. “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Hakkında Bilimsel Görüş, 10 Nisan 2020, <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=ceza-ve-guvenlik-tedbirlerinin-infazi-hakkinda-kanun-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-teklifi-hakkinda-bilimsel-gorus.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Sağlık Bakanlığı. “Bakan Koca: ‘Dışarı Çıkmayalım, Virüse Fırsat Tanımayalım’”, *Sağlık Bakanlığı - Haberler*, 1 Nisan 2020, <https://www.saglik.gov.tr/TR,64846/bakan-koca-disari-cikmayalim-viruse-firsat-tanimayalim.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

T.C. Sağlık Bakanlığı. “Koronavirüs, Alacağımız Tedbirlerden Güçlü Değildir”, *Sağlık Bakanlığı - Haberler*, 11 Mart 2020, <https://www.saglik.gov.tr/TR,64383/koronavirus-alacagimiz-tedbirlerden-guclu-degildir.html>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Turhan, Faruk / Altıkat, Abdurrahim. “Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları”, *S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2012, s. 1-46.

Türkiye İstatistik Kurumu. *Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2019*, 2 Kasım 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2019-33625>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. “Urgent action needed to prevent COVID-19 ‘rampaging through places of detention’ - Bachelet”, *United Nations Human Rights Office of the High Commissioner - News and Events*, 25 Mart 2020, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25745>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

United Nations Office on Drugs and Crime. *Position Paper: COVID-19 preparedness and responses in prisons*, 31 Mart 2020, https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/UNODC_Position_paper_COVID-19_in_prisons.pdf, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

United States Institute of Peace. “Iran’s Response to Coronavirus”, *The Iran Primer*, 9 Nisan 2020, <https://iranprimer.usip.org/blog/2020/mar/04/iran-s-response-coronavirus>, (Erişim Tarihi: 21.08.2021).

Ünver, Yener. *İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik, İnfaz Kurumlarından Kaçma (TCK’de Düzenlenen Adliye Karşı Suçlar)*, 5. Baskı, Seçkin, Ankara, 2019.

World Health Organization Regional Office for Europe. *Frequently asked questions about prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention (produced by WHO/Europe)*, 2020, https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/436904/prisons-FAQ-COVID-2019.pdf, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

World Health Organization Regional Office for Europe. *Novel coronavirus emerges in China*, 10 Ocak 2020, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/01/novel-coronavirus-emerges-in-china>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

World Health Organization Regional Office for Europe. *Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention*, 15 Mart 2020, <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/336525/WHO-EURO-2020-1405-41155-55954-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

World Health Organization. *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*, 11 Mart 2020, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

World Health Organization. *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 13 March 2020*, 13 Mart 2020, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19---13-march-2020>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Yenidünya, A. Caner. *Yeni İnfaz Düzenlemeleri Işığında Koşullu Salıverme, Hükümlülerin Açık Cezaevine Ayrılması ve Denetimli Serbestlik*, <https://www.yenidunyahukuk.com/dosyalar/yeni-infaz-duzenlemeleri.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

Mevzuat:

"Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği", *Resmi Gazete*, 02.09.2012-28399, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16564&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

"Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği", *Resmi Gazete*, 05.03.2013-28578, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=17175&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6291 sayılı "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 11.04.2012-28261, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-11.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6411 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 31.01.2013-28545, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130131-32.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6462 sayılı "Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Yer Alan Engelli Bireylere Yönelik İbarelerin Değiştirilmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 03.05.2013-28636, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/05/20130503-1.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6545 sayılı "Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 28.06.2014-29044, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6655 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 01.01.2016-29580, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/01/20160101-1.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

671 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", *Resmi Gazete*, 17.08.2016-29804, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160817-18..htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

6757 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Kurum ve Kuruluşlara İlişkin Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun", *Resmi Gazete*, 24.11.2016-29898, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/11/20161124-4..htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

7242 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, 15.04.2020-31100, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200415-16.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, *Resmi Gazete*, 17.11.2020-31307, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/11/20201117-1.htm>, (Erişim Tarihi: 01.04.2021).

7331 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, 14.07.2021-31541, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/07/20210714-8.htm>, (Erişim Tarihi: 20.08.2021).